

REPUBLICA MOLDOVA
Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului

Agenda
ședinței CNPDC
din data de 18 septembrie 2014, orele 10.00
Casa Guvernului, str. Bănulescu Bodoni, et.VI
Progresele înregistrate în vederea protecției copilului victimă a abuzului și a infracțiunilor.

ORDINEA DE ZI:

	Cuvînt de deschidere – Tatiana POTÎNG, Viceprim-ministru, președinte al Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului
1.	Protecția copilului victimă a abuzului: Incidența cazurilor de abuz și violență; Modificările cadrului legislativ; Crearea camerelor de audiere a minorilor; Specializarea personalului implicat în audierea minorilor; Specializarea avocaților care acordă asistență juridică copiilor victime ale infracțiunilor. Raportori Ministerul Afacerilor Interne Procuratura Generală Ministerul Justiției ONG
2	Dezvoltarea sistemului de servicii sociale adresat copiilor în situație de risc. Raportori Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei Ministerul Sănătății Ministerul Educației
3.	Sezonul estival de odihnă și întremare a sănătății copiilor 2014, probleme depistate în activitate și soluții pentru anul 2015. Rezultatele chestionării copiilor din taberele de odihnă cu privire la conștientizarea siguranței lor în mediul on-line. Raportori Ministerul Educației Ministerul Sănătății Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei ONG
4.	Diverse.

Subiectul nr 1

Protecția copilului victimă a abuzului: Incidența cazurilor de abuz și violență; Modificările cadrului legislativ; Crearea camerelor de audiere a minorilor; Specializarea personalului implicat în audierea minorilor; Specializarea avocaților care acordă asistență juridică copiilor victime ale infracțiunilor.

Ministerul Afacerilor Interne
Procuratura Generală
Ministerul Justiției

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

PROGRESUL ÎNREGISTRAT ÎN VEDEREA PROTECȚIEI COPILULUI VICTIMĂ A ABUZULUI

1. Incidența cazurilor de abuz și violență

Ocrotirea de către stat și societate a copilului, în Republica Moldova este o preocupare de prim ordin, iar interesul superior al copilului este o valoare fundamentală împărtășită de toate statele lumii și care necesită a fi promovată. Victimizarea în rândul copiilor, constituie o problemă, fapt care determină adoptarea unei atitudini conștiente, implicarea la identificarea timpurie a dificultăților cu care copiii se confruntă și asigurarea intervenției în fiecare caz aparte.

Ministerul Afacerilor Interne, instituție cu competențe în domeniul determinării direcțiilor strategice de activitate a Poliției în realizarea Programului de activitate al Guvernului, elaborează și promovează politica statului în activitatea Poliției, dar și asigură implementarea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte în activitatea subdiviziunilor Poliției.

Întru asigurarea respectării drepturilor copilului, prin dispozițiile sale, MAI a trasat subdiviziunilor teritoriale de poliție sarcina organizării, în colaborare cu autoritățile competente în domeniul protecției drepturilor copilului, a măsurilor corespunzătoare pentru informarea copiilor privind riscurile la care sunt expuși, familiarizarea cu prevederile actelor internaționale și legislației naționale privind protecția copilului de diferite forme de abuz, monitorizarea situației copiilor aflați în dificultate și expuși riscului de a deveni victime ale infracțiunilor.

Per ansamblu, **analiza statistică** denotă că fenomenul victimizării copiilor este în ascendență, fapt care determină necesitatea implicării deopotrivă a tuturor instituțiilor abilitate cu competențe în domeniu pentru a contribui la protecția interesului superior al copilului, respectarea drepturilor și asigurarea unui mediu favorabil bunăstării și dezvoltării sale.

În perioada anului 2014, în **662** cauze penale copii au fost stabiliți ca fiind victime ale infracțiunilor (*anul 2013-389*), înregistrându-se o ascendență cu **70,17** la sută comparativ cu perioada analogică al anului precedent.

Astfel, minorii au devenit victime ale infracțiunilor contra vieții și sănătății, fiind pornite **4** cauze penale conform elementelor constitutive ale infracțiunilor prevăzute de art. art. 145-149 al Codului penal (*2013-11*), **21**- pentru vătămarea integrității corporale (*2013-4*).

Totodată, în **158** (*2013-78*) cauze penale copiii au fost victime ale infracțiunilor de gen sexual. În **24** cazuri, aceștia au fost abuzați în familie de către tatăl biologic, vitreg sau alte rude.

La fel, copiii sunt frecvent victime ale infracțiunilor patrimoniale, fiind pornite **189** cauze penale conform elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 186 al Codului penal, **46**-conform art. 187 CP.

Concomitent, au fost înregistrate **32** acte de huliganism împotriva copiilor, iar în **43** cazuri aceștia au devenit victime ale infracțiunii prevăzute de art. 264 al CP (încălcarea regulilor de securitate a circulației).

Menționăm faptul, că pe parcursul a 8 luni ale anului 2014, organele de poliție au fost sesizate privitor la **126** (*2013-104*) **cazuri** de violență în privința copiilor în mediul familie, fiind pornite **73** (*2013-38*) **cauze penale** conform elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 201¹ al CP, victime fiind **90** copii.

Totodată, au fost înregistrate **97** (*2013-137*) **cazuri de violență** în instituțiile de învățământ dintre care:

- profesori față de elevi – **9** cazuri;
- elevi față de profesori – **4** cazuri;
- între semeni – **84** cazuri.

Întru realizarea sarcinilor de protecție a drepturilor copilului, de către organele de poliție, la domiciliu au fost verificați **18 806** copii rămași fără îngrijirea părinților, cât și **7 102** familii needucative.

Dificultățile de adaptare, eșecul școlar sau sentimental, dezechilibrul emoțional, pe fondalul unei lipse de comunicare eficientă cu părinții (*din motivul lipsei acestora sau neglijării obligațiilor părintești*) sau rude, pot servi temei pentru comportament violent asupra propriei persoane (*autoagresiune*), care pot culmina cu sinuciderea.

Pe parcursul a opt luni a anului 2014 au fost înregistrate **69** (2013-61) cazuri de tentativă de suicid în rândul minorilor (*54 fete și 15 băieți*), în special cu vârsta cuprinsă între 13-17 ani (*3 cazuri - prin strangulare, 8 cazuri - provocarea leziunilor, 58 cazuri - folosirea pastilelor și substanțelor toxice*) și **16** (2013-13) cazuri de suicid a copiilor (*4 fete și 12 băieți*), cu vârsta cuprinsă între 14-18 ani, prin folosirea metodei de strangulare, soldată cu deces.

Urmare analizei efectuate la acest fenomen, au fost identificate cei mai frecvenți **factori** ce duc la victimizarea copiilor și anume:

- neglijarea de către părinți a obligațiilor legale de întreținere, educație și supraveghere a copiilor, lipsa afecțiunii și comunicării între părinți și copii, carențe în educația copiilor;
- lipsa îngrijirii părintești urmare migrației acestora și lăsarea copiii în custodia persoanelor în vârstă, neputincioși sau care nu au autoritatea necesară;
- conflictele frecvente în familie, prezența viciilor sociale urmate cu metode violente de educare a copiilor
- lipsa unei ocupații a copiilor, cum ar fi plasarea în câmpul muncii sau studii;
- probleme psihice apărute în perioada de pubertate, cu efecte negative în planul integrării sociale;
- lipsa de informare atât a copiilor cât și a părinților;
- mediul de comunicare, în special în perioada preadolescenței și adolescenței.

Conștientizând problema și fiind autoritate abilitată cu competențe, Ministerul Afacerilor Interne a reglementat activitatea polițienească pe acest segment prin elaborarea și implementarea prevederilor *Ordinului IGP cu nr. 71 din 06 mai 2014* prin care a fost lansată Campania Națională de informare 2014 **„Un copil informat – Un copil protejat”**.

Scopul campaniei este de a reduce comportamentul delicvent și a riscului de victimizare, sensibilizarea și responsabilizarea copiilor privind consecințele negative a consumului de droguri, alcool, tutun, sporirea nivelului de autoprotecție în diverse situații, amplificarea sentimentului de siguranță în rândul copiilor, crearea mediului prietenos și predispunerea lor la o comunicare mai eficientă, atragerea copiilor în activități de voluntariat și dezvoltarea inițiativei de informare pentru extinderea mesajelor la un număr cât mai mare de copii.

În acest scop au fost elaborate și distribuite **310 200** de pliante informative *„În vacanță alegem siguranță”* cu date de contact utile pentru copii și **2 500** de postere cu genericul *„Un copil informat – Un copil protejat”*, care au fost distribuite de către angajații poliției în instituțiile de învățământ preuniversitare din țară, precum și în taberele de odihnă și întremare a sănătății copiilor.

Concomitent, prin elaborarea suporturilor de curs elaborate au fost abordate subiecte ca siguranța la trafic, securitatea copiilor în perioada estivală, consecințele negative a consumului de droguri, alcool, tutun, violența între semeni și consecințele comportamentului agresiv, pericolul internautic în cazul navigării excesive prin internet, răspunderea contravențională și penală a copiilor, întrunind și recomandări de evitare a situațiilor de risc.

În cadrul campaniei, de către angajații poliției, au fost desfășurate **3 099** sesiuni de informare în total **220 569** de copii fiind familiarizați cu factorii care condiționează abandonul de domiciliu, consecințele negative ale consumului de droguri, alcool și tutun, drepturile și obligațiile copilului, comportamentul agresiv și modalitățile de depășire a situațiilor conflictuale atât în familie, cât și în societate, răspunderea penală și contravențională a copilului care survine ca urmare a comportamentului deviant.

De asemenea, în scopul realizării prevederilor pct. 10 al Hotărârii Guvernului nr. 298 din 23 aprilie 2014, Ministerului Afacerilor Interne, i-a fost stabilită drept sarcină asigurarea ordinii și securității publice în taberele de odihnă și întremare a copiilor, inclusiv escortarea, în modul stabilit, a vehiculelor care vor transporta copiii și adolescenții.

Astfel, în scopul reacționării adecvate și oportune, orientate la prevenirea și contracararea delicvenței juvenile, prevenirea traumatismului de diferit gen în rândurile copiilor și a infracțiunilor comise împotriva lor, dar și în vederea extinderii activităților în cadrul taberelor de odihnă și întremare a sănătății copiilor de către Ministerul Afacerilor Interne, la 26 mai curent, a fost asigurată elaborarea Dispoziției IGP **nr. 34/4-**

1009 cu privire la organizarea odihnei și întremării copiilor și adolescenților în sezonul estival 2014, cu desfășurarea în perioada **01.06-31.08.2014**, a măsurilor de prevenire, conform prevederilor Planului special al operațiunii „GRIJA”.

Conducătorilor subdiviziunilor desconcentrate li s-a trasat drept sarcină, elaborarea planului concretizat de acțiuni pentru perioada vizată, orientat spre neadmiterea încălcărilor securității publice, delictelor comise de către și împotriva copiilor, reducerea traumatismului în rândul acestora, concomitent a fost stabilită drept sarcină mobilizarea forțelor și mijloacelor polițienești, precum și organizarea activităților la compartimentul menținerii securității și ordinii publice la taberele de odihnă și întremare a sănătății copiilor și adolescenților în teritoriul administrativ deservit.

Respectiv, conform activităților organizate și desfășurate, angajații poliției de comun cu BPDS „Fulger”, Centrul chinologic și reprezentanții Centrului Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada” și Asociația Obștească „Mamele pentru Viață” în cadrul taberelor de odihnă și întremare a sănătății copiilor din țară, au desfășurat 576 sesiuni de informare, dintre care:

- 138 în tabere cu sejur de zi;
- 438 în taberele staționare.

Ca urmare a activităților desfășurate au fost familiarizați 55 887 copii privind regulile de securitate și de comportament, fiind informați despre riscurile la care sunt expuși în timpul vacanței de vară, precum și modalitățile de soluționare a problemelor cu care aceștia se pot confrunta, dintre care:

- 7 841 copii din taberele cu sejur de zi;
- 40 046 copii din taberele staționare.

Angajații poliției au distribuit copiilor 25 165 flyere informative cu date de contact utile pentru copii, iar pentru sensibilizarea opiniei publice privind campania desfășurată, angajații subdiviziunilor teritoriale ai poliției au realizat 167 materiale informative pentru mass - media, inclusiv 34 emisiuni televizate, 41 emisiuni radio și 92 publicații în presă.

Totodată, au fost întreprinse măsuri în verificarea tehnică a transportului auto care transportă în mod organizat copiii în excursii sau la taberele de odihnă, precum și escortare în modul stabilit, la solicitarea instituțiilor interesate, a transportului auto care transportă în mod organizat copiii în excursii sau la taberele de odihnă.

Concomitent, a fost evaluată situația la compartimentul prezenței indicatoarelor și marcajului rutier în preajma instituțiilor de învățământ în care vor funcționa taberele de odihnă cu sejur de zi, cu întreprinderea acțiunilor corespunzătoare în cazul stabilirii abaterilor de la prevederile Regulamentului circulației rutiere.

La 1 septembrie curent, a demarat a treia etapă a Campaniei, în cadrul căreia se continue desfășurarea activităților de sensibilizare a copiilor în cadrul instituțiilor de învățământ în perioada **01-30.09.2014** pentru pregătirea copiilor către noul an școlar.

În acest scop au fost elaborate 240.000 flyere informative cu date de contact utile pentru copii (pe categorii de vîrstă) și materialul informativ pentru sensibilizarea copiilor și adolescenților.

2. Modificările cadrului legislativ

Prin aprobarea Legii nr. 163 din 18.07.2014 a fost modificat art. 110¹ Cod procedură penală, care reglementează cazurile speciale de audiere a martorului minor.

Pe de o parte, legea vizată acordă protecție minorului, pe de alta, a creat unele probleme care influențează negativ asupra procesului penal. Or, conform noii proceduri, audierea copilului trebuie să fie efectuată prin intermediul intervievatorului, care la moment nu există. Mai mult ca atât, nici nu este clar care instituție de stat va instrui această persoană, cine va evalua persoana respectivă și îi va elibera permisiune (certificat) pentru a activa. Respectiv, ne aflăm într-o dilemă, deoarece legea care a intrat în vigoare nu poate fi aplicată, iar legea veche este lovită de nulitate.

3. Crearea camerelor de audiere a minorilor

În cadrul Inspectoratelor de poliție Botanica, Ciocana, Centru ale DP mun. Chișinău, precum și în Inspectoratele de poliție Ungheni, Edineț, Criuleni, Căușeni, Ceadâr-Lunga, au fost identificate spații pentru crearea acestora, fiind amenajate și în principiu, pot fi utilizate la audierea minorilor.

Luând în considerație importanța activității la compartimentul vizat, Ministerul Afacerilor Interne, va depune și în continuare toată diligența pentru sensibilizarea tinerei generații întru promovarea modului sănătos de viață, prevenirea și combaterea viciilor sociale și a violenței asupra copiilor.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

RAPORT

PROGRESELE ÎNREGISTRATE ÎN VEDEREA PROTECȚIEI COPILULUI VICTIMĂ A ABUZULUI ȘI A INFRAȚIUNILOR

pentru ședința ordinară a Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului din 18 septembrie 2014

1. Modificările cadrului legislativ

La baza modificării cadrului normativ, referitor la protecția copiilor, stau acțiunile din Pilonul VI al Planului de acțiuni¹ pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (în continuare – PA SRSJ). Anume Pilonul VI conține dispoziții cu privire la câteva sectoare cheie din perspectiva asigurării respectării efective a drepturilor omului în practicile și politicile juridice, inclusiv și consolidarea sistemului de justiție pentru copii.

De asemenea, trebuie să remarcăm faptul că acțiunile Ministerului Justiției referitoare la protecția copiilor au fost reflectate și la *rubrica B 4. Sistemul de justiție juvenilă* din Matricea de politici a Acordului de finanțare dintre Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană privind Programul de suport al reformei justiției².

În cele ce urmează, remarcăm următoarele proiecte de acte legislative, elaborarea cărora rezultă din PA SRSJ.

6.2.1.p.2 - Elaborarea proiectului de lege cu privire la instituția avocatul parlamentar (avocatul poporului), în variantă nouă.

În vederea realizării acestei acțiuni, Ministerul Justiției a elaborat și promovat proiectul Legii cu privire la avocatul poporului (ombudsman), care a fost adoptat prin Legea nr. 52 din 3 aprilie 2014.

Prin intermediul acestei legi a fost reglementată și consolidată instituția avocatului poporului pentru protecția drepturilor copilului. De asemenea, această lege prevede și obligativitatea includerii în Raportul anual al Avocatului Poporului a unui capitol referitor la respectarea drepturilor și libertăților copilului.

6.3.1. p.4 - Ajustarea la standardele europene și internaționale a cadrului normativ ce reglementează modul de soluționare a cauzelor penale în care sînt implicați copii³.

Din informația deținută de Ministerul Justiției drept urmare a întocmirii raportului intermediar pentru Pilonul VI din PA SRSJ, putem remarca următoarele.

Procuratura Generală, la rîndul său, a inclus acțiunea respectivă în Planul de activitate al Procuraturii Generale pentru semestrul II al anului 2014. De asemenea, prin Ordinul Procurorului General nr.33/28 din 3 iulie 2014 a fost constituit un Grup de lucru pentru realizarea acestei acțiuni, care include reprezentanții instituțiilor responsabile. Potrivit Ordinului menționat, Grupul de lucru urmează să asigure executarea indicatorilor de rezultat pentru acțiunea strategică și va decide modalitatea efectuării unui studiu cu recomandări formulate, precum și a unui proiect de modificare a cadrului legislativ și normativ, care urmează a fi remis spre examinare instituțiilor abilitate.

De asemenea, în cadrul MAI au fost deja formulate propuneri care urmează a fi incluse în ordinea de zi a grupului de lucru, creat sub egida Ministerului Justiției, în scopul inițierii procedurii de elaborare a proiectului de modificare a cadrului normativ privind procedurile de soluționare a cauzelor copiilor aflați în conflict cu legea sub vîrsta răspunderii penale conform standardelor europene și internaționale privind protecția copiilor.

6.3.2. p.3 - Modificarea cadrului normativ în vederea acordării dreptului de asistență juridică garantată de stat copiilor victime ale infracțiunilor. Pentru realizarea acestei acțiuni, Ministerul Justiției a elaborat și promovat proiectul Legii pentru completarea Legii nr. 198 din 26 iulie 2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, care a fost adoptat prin Legea nr. 196 din 12 iulie 2013.

Drept urmare, a fost reglementat dreptul copiilor victime ale infracțiunilor la asistență juridică garantată de stat, inclusiv și la asistență juridică calificată acordată indiferent de nivelul veniturilor. Cererea pentru a beneficia de asistență juridică poate fi depusă fie personal de copil, fie de reprezentantul legal la oficiul teritorial, la organul de urmărire penală sau la instanța judecătorească.

¹ Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 6 din 16 februarie 2012.

² Anexa nr. 1 la Acordului de finanțare dintre Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană privind Programul de suport al reformei justiției, semnat la Bruxelles la 14 iunie 2013, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 669 din 2 septembrie 2013.

³ Responsabil e realizarea acestei acțiuni este Procuratura Generală.

6.3.4. p.1 - Analiza și modificarea cadrului normativ care reglementează sancțiunile disciplinare aplicate copiilor aflați în detenție, măsurile de stimulare a acestor copii și depunerea plîngerilor de către aceștia

A fost elaborat un proiect de lege pentru modificarea și completarea Codului de Executare, care a fost consultat cu autoritățile interesate, este plasat pe pagina web a Ministerului Justiției.

În lunile mai-iunie 2013, Parlamentul a aprobat în două lecturi (23.05.2013 și 14.06.2013) inițiativa legislativă deputatului Liliana Palihovici - Proiectul legii cu privire la modificarea și completarea Codului de executare al Republicii Moldova nr.443-XV din 24.12.2004 (articolele 243, 246, 247). Proiectul a fost adoptat prin Legea nr. 146 din 14 iunie 2013⁴.

Pentru realizarea acțiunii menționate supra, Ministerul Justiției a elaborat și promovat proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul penal, Codul de procedură penală, Codul de executare, Codul contravențional), în care sînt vizate și aspectele ce țin de sancțiunile disciplinare aplicate copiilor aflați în detenție, măsurile de stimulare a acestor copii și depunerea plîngerilor de către aceștia. Prin scrisoarea nr. 03/8889 din 23 septembrie 2013 proiectul menționat a fost remis spre examinare Guvernului, fiind aprobat la data de 16 octombrie 2013.

În partea ce ține de sancțiunile disciplinare aplicate copiilor aflați în detenție, măsurile de stimulare a acestor copii și depunerea plîngerilor de către aceștia, prin Legea nr. 146 din 14 iunie 2013 a fost modificat Codul de executare al Republicii Moldova.

6.3.5. p.1 - Analiza cadrului normativ referitor la colectarea și prelucrarea datelor privind copiii care intră în contact cu sistemul justiției și, după caz, elaborarea unui proiect de modificare a acestuia

În vederea realizării acțiunii, prin Dispoziția directorului CpDOM nr. 01-73d din 28.11.2013 a fost creat un Grup de lucru pentru realizarea acestei acțiuni, în care este invitat și un reprezentant al MJ. Grupul de lucru s-a întrunit în două ședințe: la data de 29 noiembrie și 17 decembrie 2013. În cadrul primei ședințe s-a decis asupra necesității invitării și altor instituții care în temeiul atribuțiilor funcționale colectează și prelucrează date privind copiii care intră în contact cu sistemul justiției, și anume: Departamentul Instituțiilor Penitenciare, Departamentul de Administrare Judecătorească și Oficiul Central de Probațiune.

Acest grup de lucru a realizat analiza cadrului normativ departamental și a elaborat un set de indicatori care vor permite colectarea datelor astfel încît să fie acoperite necesitățile de raportare la nivel național cît și internațional.

Trebuie să remarcăm faptul că, în baza Matricei de politici menționate supra⁵, cu suportul UNICEF Moldova a fost elaborat și prezentat Studiul cu privire la evaluarea cadrului normativ și a practicilor în domeniul justiției pentru copii în Republica Moldova. Studiul se examinează și urmează a fi elaborate amendamente la legislație în baza recomandărilor și concluziilor formulate.

Totodată, în partea ce se referă la timpul aflării copilului în arest, este elaborat proiectul legii pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală inclusiv și modificarea art. 186, astfel încît să fie clar prevăzut că, în durata arestării se include atît arestul la faza urmăririi penale, cît și cel de la faza judecării cazului.

Aceste prevederi vor face ca termenul de arest al minorului, în total, atît la faza de urmărire penală cît și la judecarea cauzei să nu depășească 4 luni. Proiectul a fost transmis spre avizare și consultat public, urmînd a fi definitivat în baza recomandărilor parvenite.

Suplimentar celor menționate supra, remarcăm realizările pentru următoarele acțiuni din PA SRSJ.

6.3.4.p.3 - Elaborarea metodologiei de planificare individuală a executării pedepsei de către copiii aflați în detenție.

Prin Ordinul DIP nr. 116 din 08.05.2013 a fost aprobată pilotarea Programului de îmbunătățire a procesului de resocializare a copiilor din detenție, care urmează a fi implementată în întreg sistemul penitenciar. De asemenea, a fost aprobată și *Metodologia de lucru individualizată în lucrul cu minorii*.

La moment, Metodologia este implementată în Penitenciarul nr.10-Goian. Ca rezultat al utilizării metodei, copiii condamnați beneficiază de asistență individualizată adaptată nevoilor lor, își cunosc conținutul planului individualizat de asistență și pot participa activ la procesul de resocializare. Pentru fiecare minor s-a elaborat setul de documente necesare conform noii Metodologii: Mapa personalizată privind managementul de caz, în care sunt incluse documentele indicate.

⁴ Legea nr 146 din 14 iunie 2013, poate fi vizualizată pe link-ul: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=348899>

⁵ Acțiunea B.4.1.(1) *Modificările legislative referitoare la minori în cadrul sistemului de justiție elaborate și înaintate autorităților competente, din Matricea de politici*

6.3.3.p.1 - Elaborarea recomandărilor privind managementul de caz în lucrul cu copiii supuși probațiunii

În scopul monitorizării solicitărilor parvenite de la organele de drept în adresa Birourilor de probațiune, în vederea întocmirii referatelor prezentențiale în privința personalității bănuțitului, învinuitului sau inculpatului, precum și supravegherea modului de respectare a prevederilor Ordinului Ministerului Justiției nr.560 din 31.12.2008, de către Secția probațiune juvenilă și prezentențială a fost elaborat mecanismul *cu privire la monitorizarea perfectării referatelor prezentențiale de evaluare a personalității bănuțitului, învinuitului sau inculpatului minor sau adult*, aprobat prin Ordinul OCP nr. 63 din 22.05.2012. În conformitate cu acest Ordin Birourile de probațiune, la parvenirea solicitărilor privind întocmirea referatelor prezentențiale de evaluare a personalității, înregistrează solicitarea în registrul de evidență a referatelor de evaluare și informează Oficiul central de probațiune, prin intermediul adresei electronice. Ulterior, Birourile de probațiune informează Oficiul central de probațiune despre executarea solicitărilor privind întocmirea referatelor prezentențiale.

Instrucțiunea privind asigurarea executării măsurilor de constrângere cu caracter educativ a fost elaborată de către Secția probațiune juvenilă și prezentențială, în vederea executării cu prevederile art. 54, art. 93 și art. 104 al CP RM, în scopul asigurării executării de către minori a măsurilor de constrângere cu caracter educativ și determinării principiilor de bază ale relațiilor dintre minori și organele specializate competente care asigură executarea pedepsei în cauză. Instrucțiunea este finalizată și aprobată.

În scopul pregătirii pentru liberare a deținuților minori din penitenciar, de către Secția probațiune juvenilă și prezentențială a fost inițiat proces de elaborare *Instrucțiunii privind organizarea activităților specialiștilor la pregătirea pentru liberare și reintegrarea socială a deținuților minori*, în vederea asigurării și determinării principiilor de bază ale relațiilor dintre minori și organele specializate competente care asigură reabilitarea socială copiilor. Instrucțiunea a fost analizată și expusă pentru dezbateri publice Birourilor de probațiune teritoriale (în varianta electronică).

În scopul de a ajuta la îmbunătățirea procesului de resocializare a minorilor cu comportamente delincvente și acordării ajutorului metodic consilierilor de probațiune în lucrul cu minorii, Secția probațiune juvenilă și prezentențială a lucrat asupra elaborării *Recomandării metodice privind monitorizarea situației pre și post integrare a minorului în familie*. Recomandarea metodică privind monitorizarea situației pre și post integrare a minorului în familie a fost supusă dezbaterilor publice, în urma cărora au fost analizate toate propunerile parvenite din subdiviziunile teritoriale, ulterior a fost înaintată spre aprobare conducerii OCP.

De către Institutul de științe penale și criminologie aplicativă s-a elaborat metodologia privind managementul de caz în lucrul cu copiii supuși probațiunii. Recomandarea privind managementul de caz în lucrul cu copiii supuși probațiunii a fost aprobată prin Ordin OCP nr. 27 din 17.12.2013.

2. Crearea camerelor de audiere a minorilor

Crearea camerelor de audiere a minorilor derivă din acțiunea 6.3.2. p.2 *Amenajarea în incinta instanțelor de judecată, a procuraturilor și a comisarariatelor de poliție a spațiilor destinate asistenței și audierii copiilor din PA SRSJ*, precum și din acțiunea B.4.1 (2) *Cadrul normativ pentru consolidarea sistemului de justiție juvenilă îmbunătățit, inclusiv consolidarea instituției de protecție a copiilor victime sau martori în procedurile penale și a sistemului de colectare și analiză a datelor privind copiii în contact cu sistemul de justiție*, din Matricea de politici.

Pentru anul 2013 au fost alocate mijloace financiare următoarelor instituții: Procuratura Generală, MAI, Instanțelor Judecătorești – 3204,0 mii lei și 1008,0 mii lei.

Pentru anul 2014 au fost alocate mijloace financiare pentru MAI în mărime de 268546.27 mii lei.

În cele ce urmează, prezentăm informația referitoare la nivelul de realizare a acestor acțiuni.

Pe parcursul anului 2013:

Au fost identificate spațiile care vor fi amenajate pentru asistența și audierea copiilor în 6 procuraturile teritoriale. În cadrul Ministerului Justiției a fost creat Grupul de lucru inter-instituțional⁶ responsabil pentru realizarea acțiunii 6.3.2. p.2.

Drept urmare a activității desfășurate, Grupul de lucru a aprobat Rezoluția cu privire la amenajarea spațiilor de audiere a copiilor și modificarea art. 110¹ Cod de Procedura Penală (ședința nr. 5/13 din 25 septembrie 2013).

⁶ Creat prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 215 din 22 mai 2013.

De asemenea, în cadrul ședințelor grupului de lucru s-a decis și examinarea posibilității autorităților publice de a crea o casă cu scop de audiere și asistență a copiilor martori și victime ale infracțiunilor în Chișinău. În acest sens, NORLAM și-a manifestat intenția de a înființa un centru (casă) pentru copii în Chișinău.

Trebuie să menționăm faptul că Ministerul Justiției a decis relansarea activității Grupului de lucru inter-instituțional responsabil pentru realizarea acțiunii 6.3.2. p.2 din PA SRSJ. În acest sens, au fost recepționate doar răspunsuri pozitive din partea instituțiilor și partenerilor. De asemenea, în urma discuțiilor avute cu dna Liliana Palihovici, s-a considerat necesară extinderea competențelor Grupului de lucru, precum și invitarea reprezentanților altor instituții. Astfel, la prima ședință din 27 martie 2014 s-a decis reactualizarea componentei grupului.

Drept urmare, cu referire la nivelul de implementarea a acestei acțiuni, menționăm următoarele.

1. **Ministerul Justiției** a transmis în Parlament propunerile de modificare a Articolului 110¹ al Codului de Procedură Penală. Propunerile au fost incluse în Proiectul Legii pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova, promovat de deputatul în Parlament Liliana Palihovici, și adoptat prin Legea nr. 163 din 18 iulie 2014⁷. Această lege are drept scop aducerea cadrului juridic național în concordanță cu prevederile Convenției pentru protejarea copiilor împotriva exploatărilor sexuale⁸. Legea menționată reglementează noțiunile de cameră de audiere și cameră de vizualizare. De asemenea, a fost reglementată noțiunea de intervievator, lărgindu-se astfel lista specialiștilor care pot participa la audierea minorului, a fost limitat numărul audierilor minorului, excluderea bănuțului din lista persoanelor prezente în încăperea de vizualizare ș.a.

2. Referitor la amenajarea spațiilor destinate asistenței și audierii copiilor **în instanțele judecătorești**, comunicăm că pînă la momentul actual au fost amenajate 22 spații de audiere a copiilor în condiții prietenoase în 22 instanțe judecătorești după cum urmează:

- **Curtea de Apel Bălți** - condiții moderne conform standardelor (145.500 mii lei, Organizația internațională pentru migrație);
- **Curtea de Apel Comrat** - dispun de o cameră pentru audierea copiilor cu echipamentul necesar, amenajată din sursele financiare alocate pentru implementarea strategiei de pînă la 40 000 mii lei;
- **Curtea de Apel Cahul** - amenajată o cameră modernă pentru audierea copiilor din sursele financiare proprii în sumă de 44,9 mii lei;
- **Judecătoria Botanica**-starea foarte bună, dotată cu echipamentul necesar potrivit standardelor stabilite (100.000 mii lei SRSJ);
- **Judecătoria Hîncești** - starea foarte bună, dotată cu echipament modern;
- **Judecătoria Telenesti** - este după reparație, condiții moderne conform standardelor;
- **Judecătoria Anenii Noi** - conform standardelor, dotată cu echipament modern;
- **Judecătoria Basarabeasca** - dispun de o cameră modernă dotată cu echipament din mijloacele alocate instanței în sumă de 45.000 mii lei;
- **Judecătoria Criuleni** - dispun de o cameră modernă, dotată cu echipament, dar nu e conectat, a fost amenajată din mijloacele financiare alocate instanței în sumă de 32.000 mii lei;
- **Judecătoria Florești** - dispun de o cameră modernă, dotată cu echipament din mijloacele financiare alocate instanței în sumă de 92 931,68 mii lei;
- **Judecătoria Ceadr Lungu** - o cameră modernă dotată cu echipament, 9000 mii lei pentru mobilier din mijloacele alocate instanței, echipamentul a fost primit ca donație;
- **Judecătoria Comrat** - dispune de o cameră de audiere în stare bună, amenajată din contul alocațiilor financiare pentru instanță, dotată cu echipament, suma alocată 40 000 mii lei.
- **Judecătoria Călărași**-au amenajată o cameră pentru audierea copiilor;
- **Judecătoria Orhei** - este amenajată o camera pentru audierea copiilor, 20.000 mii lei din contul alocațiilor instanței, 45 000 mii lei din fondurile alocate pentru implementarea strategiei;
- **Judecătoria Taraclia** - cameră amenajată din contul resurselor financiare alocate pentru implementarea strategiei în sumă de 45 000 mii lei;
- **Judecătoria Dondușeni** - dispun de o cameră cameră amenajată din contul resurselor financiare alocate pentru implementarea strategiei în sumă de 45 000 mii lei;

⁷ Legea nr. 163 din 18 iulie 2014 poate fi vizualizată la linkul: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=354426>

⁸ Convenția a fost adoptată la Lanzarote, la 25 octombrie 2007 și ratificată de Republica Moldova la 19 decembrie 2011.

- **Judecătoria Cahul** – este amenajată o cameră modernă pentru audierea copiilor din sursele financiare proprii în sumă de 42, 7 mii lei;
- **Judecătoria Rezina** - o cameră modernă pentru audierea copiilor din sursele financiare proprii în sumă de 45,1 mii lei;
- **Judecătoria Glodeni** - o cameră modernă pentru audierea copiilor din sursele financiare proprii;
- **Judecătoria Briceni** - amenajată o cameră modernă pentru audierea copiilor din sursele financiare proprii în sumă de 43, 5 mii lei.
- **Judecătoria Soroca**-dispune de o cameră modernă amenajată potrivit cerințelor.
- **Judecătoria Bălți**-starea medie, este dotată cu mobilă semi-moale nu prea de calitate, aceasta necesită a fi înlocuită, se efectuează înregistrarea audio, video(numai prin skype.)

În Judecătoriile **Ocnîța** și **Fălești** există câte o cameră cu reparație cu destinație în acest scop, dar nu au fost dotate cu echipamentul necesar. Judecătoria **Edineț** dispune de o sală amenajată cu eforturi proprii, care necesită reparații, mobilierul este învechit, înregistrarea video nu este posibilă și nu se utilizează, în caz de necesitate se deplasează la Curtea de Apel Bălți. La judecătoriile **Edineț** și **Nisporeni** această judecătorie pentru reparații, amenajare cu mobilier și utilaj tehnic nu au fost alocate mijloace financiare.

La **Curtea de Apel Chișinău** și Judecătoria **Ciocana** se intenționează amenajarea unui asemenea spațiu, dar mijloace financiare pînă în prezent nu au fost alocate.

La **Judecătoria Centru** este imposibilă crearea camerei respective, deoarece nu există un spațiu suplimentar care ar putea fi utilizat în acest scop.

3. **Ministerul Afacerilor Interne** a coordonat efectuarea lucrărilor de reparație a camerelor de audiere a minorilor din IP Centru, IP Botanica, IP Ciocana și IP Criuleni, IP Edineț, IP Căușeni, Ceadîr-Lunga. Pe parcursul anului 2013, pentru executarea lucrărilor de reparație a acestor camere au fost alocate surse financiare în sumă totală de 268 546,27 lei. În luna ianuarie 2014, pentru procurarea utilajului tehnic, a mobilierului, precum și pentru amenajarea acestor camere, au fost alocați 565 975, 87 lei.

4. **Procuratura Generală** a amenajat și a pus în funcțiune Camere de audiere a minorilor în sediile procuraturilor raioanelor Anenii Noi, Cahul, Leova, Ocnîța, Orhei și Soroca, câte 2 în toate trei regiuni – nord, centru și sud ale țării.

De asemenea, cu suportul financiar asigurat de către Secretariatul permanent al Consiliului național în domeniul combaterii traficului de ființe umane, a fost suplimentar amenajată o Cameră de audiere a minorilor în sediul procuraturii Călărași.

Toate spațiile pentru audierea în condiții prietenoase a copiilor victime/martori ai infracțiunilor actualmente sunt funcționale. Cameră de audiere a minorilor din sediul procuraturii Călărași a fost pusă în funcțiune din 10 decembrie 2013, camerele amenajate în sediile procuraturilor raioanelor Anenii Noi, Leova, Ocnîța, Orhei și Soroca, funcționează din 14 februarie 2014, iar încăperile din sediul procuraturii Cahul din 20 iunie 2014.

În spațiile preconizate pentru audierea în condiții speciale din sediile procuraturilor raioanelor Anenii Noi, Cahul, Leova, Ocnîța, Orhei și Soroca, au fost efectuate lucrări de reparație, încăperile au fost dotate cu mobilier (în camera de audiere - dulap, masă (comodă pentru copil), două fotolii cu rotile, jucării; în camera de vizualizare - mese și scaune pentru participanți la proces) și echipament de înregistrare audiovideo (în camera de audiere - camere video, microfoane, căști; în camera de vizualizare - calculator cu monitor, căști, microfon) necesare pentru funcționarea corespunzătoare a acestor încăperi.

Având în vedere că nu sunt amenajate Camere de audiere în fiecare centru raional, au fost achiziționate și distribuite 8 unități de transport pentru facilitarea deplasării minorilor și a persoanelor care îi însoțesc către locul desfășurării audierii. După evaluarea ulterioară a modului de funcționare și utilizare a acestor spații, va fi pusă în discuție necesitatea amenajării camerelor de audiere și în alte localități.

Pentru aceste acțiuni au fost utilizate mijloacele financiare în sumă totală de **3.245 mii lei**, care au fost preconizate și alocate în anul 2013.

5. **Secretariatul Permanent al Comitetului Național pentru Prevenirea Traficului de Ființe Umane** - Pe parcursul anului a organizat împreună cu La Strada, INJ, OSCE 3 seminare pentru diferite grupuri mixte de specialiști. Pentru 2014 au propus organizarea seminarelor pentru specialiștii din Soroca, Orhei și Leova ca să acoperim, pînă la finele anului specialiștii care să activeze în 6 camere. Aceste evenimente sunt desfășurate împreună cu Procuratura Generală, nemijlocit la nivel local – cu procurorul din raion, responsabil pe problemele drepturilor copiilor.

6. **NORLAM** continuă lucrul asupra proiectului Centrului de Asistență pentru copiii victime și martori ai infracțiunilor, fiind deja identificat un spațiu în acest sens.

3. Specializarea personalului implicat în audierea minorilor.

În anul 2013, în vederea realizării acțiunii 6.3.1. p.1 din PA SRSJ⁹, Ministerul Justiției a efectuat studiul cu privire la perfecționarea cadrului normativ pentru a asigura specializarea persoanelor care lucrează cu copiii aflați în contact cu sistemul justiției. Studiul respectiv a arătat că actorii implicați în lucru cu copiii urmează a fi specializați prin acte departamentale la nivelul fiecărei instituții în parte, nefiind necesară modificarea cadrului normativ în acest sens.

Astfel, cu referire la specializarea personalului implicat în audierea minorilor, menționăm că în baza acțiunii **6.3.1.p.3 Organizarea cursurilor de instruire inițială sau/și continuă a persoanelor care lucrează cu copiii aflați în contact cu sistemul justiției** din PA SRSJ, au fost întreprinse următoarele.

În cadrul **Departamentului Instituțiilor Penitenciare din subordinea Ministerului Justiției** specializarea persoanelor care lucrează cu copiii aflați în contact cu sistemul justiției este efectuată în conformitate cu *Metodologia privind instruirea efectivului al sistemului penitenciar și programele de instruire și perfecționare a efectivului sistemului penitenciar* pentru anul 2013, activitate care se încadrează în prevederile cadrului normativ existent, care reglementează procesul de instruire și perfecționare a personalului sistemului penitenciar în cadrul Centrului instructiv. Pe parcursul perioadei de 5 luni ale anului 2013 s-au instruit 137 de persoane și s-au citit 34 ore.

De asemenea, remarcăm că în cadrul proiectului comun al Ministerului Justiției și UNICEF „*Suport Ministerului Justiției în promovarea reformelor justiției pentru copii*” a fost elaborat Curriculumul pentru personalul care lucrează cu copiii aflați în detenție – „*Asigurarea drepturilor copiilor din detenție*”, ce va contribui la formarea unor competențe noi, specifice, necesare unui angajat al sistemului penitenciar care interacționează cu minorii în detenție, avînd menirea de a da o mai mare claritate asupra exigențelor speciale de tratament a copiilor în detenție. Disciplina conține 16 ore pentru ofițeri și 8 ore pentru subofițeri. Această disciplină se include în toate programe de studii atît la pregătirea inițială, cît și la cea continuă (perfecționare) a tuturor serviciilor din cadrul sistemului penitenciar.

Anterior aprobării *Programului de îmbunătățire a procesului de resocializare a copiilor din detenție*, care urmează a fi implementată în întreg sistemul penitenciar și *Metodologia de lucru individualizată în lucrul cu minorii*, personalul penitenciarului Nr. 10-Goian a participat la un seminar de instruire organizat de către Departamentul Instituțiilor Penitenciare și Misiunea NORLAM, în cadrul căruia Angajații penitenciarului Goian au avut posibilitatea de a se familiariza cu metoda managementului de caz. Astfel, în cadrul instruirii personalul penitenciarului Goian, au stabilit un program săptămânal general și un model de program individual pentru un minor condamnat în baza studiului de caz și au avut posibilitatea de a lucra în echipe interdisciplinare și de tratament individualizat a deținuților.

Referitor la modul de realizare al acestei acțiuni, **Ministerul Afacerilor Interne** a raportat că în anul 2014 în cadrul Departamentului de dezvoltare profesională și managerială al Academiei „Ștefan cel Mare”, s-a desfășurat un curs de perfecționare cu genericul „*Delicvența juvenilă*”, la care au participat 30 de angajați din cadrul IGP. Totodată, în vederea asigurării perfecționării continue a angajaților subdiviziunilor MAI în Planul de perfecționare/specializare pentru anul de studii 2014-2015, a fost inclus în continuare desfășurarea cursului cu tematica „*Delicvența juvenilă*”, care se va desfășura în perioada 10-14 noiembrie 2014, la care vor participa ofițerii de urmărire penală, inspectori din cadrul secțiilor de securitate publică din cadrul secțiilor de securitate publică din cadrul subdiviziunilor specializate ale IGP în număr de 30 persoane.

Remarcăm că **în anul 2013 Institutul Național al Justiției** a desfășurat 32 seminare (în parteneriat cu Programul ROLISP, USAID, OSCE, NORLAM, CpDOM, La Strada, OIM și CN CTFU), la care au fost instruite 730 persoane (judecători, procurori, psihologi, reprezentanți ai CpDOM, consilieri de probațiune). Respectiv:

- în parteneriat cu Programul ROLISP, USAID, precum și din bugetul de stat au fost organizate 4 seminare cu genericul „*Aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere și a măsurilor preventive. Extinderea aplicării măsurilor alternative la detenție pentru minori*”, fiind instruite 90 persoane (48 judecători și 42 procurori);

⁹ Acțiunea 6.3.1. p.1 din PA SRSJ: Perfecționarea cadrului normativ pentru a asigura specializarea persoanelor care lucrează cu copiii aflați în contact cu sistemul justiției.

- în parteneriat cu USAID ROLISP a fost organizat un seminar cu genericul: *„Stabilirea domiciliului copiilor după divorț. Criterii de apreciere a interesului superior al minorului în cazul părinților cu reședința în străinătate. Decăderea din drepturile părintești. Regimul juridic al adopției”*, fiind instruite 32 persoane (21 judecători și 11 procurori). Alte 5 seminare cu același generic au fost organizate din bugetul INJ la 17 aprilie, 28 mai, 10 octombrie, 30 octombrie și 4 noiembrie, fiind instruite 123 persoane (95 judecători, 21 procurori și alte 7 persoane);

- în parteneriat cu La Strada și Programul ROLISP, USAID, au fost organizate 2 seminare cu genericul *„Audierea copiilor victime martori ai abuzului exploatării sexuale”*, fiind instruite 39 persoane (19 judecători și 20 procurori), Alte 2 seminare cu același generic au fost organizate la 22-24, 23-24 mai, în parteneriat cu La Strada și OSCE, fiind instruite 17 persoane (11 psihologi, 3 judecători și 3 procurori). Alte 2 seminare cu același generic au fost organizate la 24-25 iunie, 16-17 septembrie, în parteneriat cu La Strada, fiind instruite 54 persoane (22 judecători, 31 procurori și 1 consultant). Alte 2 seminare cu același generic au fost organizate la 27-29 noiembrie, în parteneriat cu La Strada, OIM și CN CTFU, fiind instruite 13 persoane (1 judecător, 3 procurori și 9 psihologi);

- au fost organizate 2 seminare cu genericul *„Justiția pentru minori: Standardele și procedurile justiției pentru minori, abilitățile și cunoștințele specifice pentru lucrul cu minorii”*, fiind instruite 47 persoane (37 judecători, 8 procurori și 2 reprezentanți de la CpDOM). Alte 3 seminare cu același generic au fost organizate la 21, 28 octombrie, 7 noiembrie, în parteneriat cu UNICEF, fiind instruite 100 persoane (26 judecători, 19 procurori, 20 avocați, 29 consilieri de probațiune și alte 6 persoane);

- în parteneriat cu NORLAM, au fost organizate 4 seminare cu genericul *„Protejarea categoriilor vulnerabile de justițiabili în cadrul procesului penal. Provocări în investigarea infracțiunilor de trafic de ființe umane. Cooperarea internațională - bune practice și standarde referitoare la comisia rogatorie”*, fiind instruite 102 persoane (51 judecători, 26 procurori, 22 avocați și 3 colaboratori CpDOM);

- în parteneriat cu CpDOM a fost organizat un seminar cu genericul *„Regimul juridic al adopției; Justiția pentru minori: Standardele și procedurile justiției pentru minori, abilitățile și cunoștințele specifice pentru lucrul cu minorii”*,

- la 25 iulie, 8, 15 august, au fost organizate 3 seminare cu genericul *„Consolidarea sistemului de probațiune juvenilă”*, fiind instruiți 51 consilieri de probațiune;

- au fost organizate 2 seminare cu genericul *„Aplicarea măsurilor procesuale de constrângere și a măsurilor preventive. Reținerea persoanei și practica CEDO în examinarea cauzelor privind încălcările comise de către organele de urmărire penală în cadrul efectuării reținerii. Extinderea aplicării măsurilor alternative la detenție pentru minor”*, fiind instruite 41 persoane (21 judecători de instrucție și 20 procurori).

- în luna aprilie expertul NORLAM a participat în cadrul a 2 seminare de 2 zile (27-28 iunie, 1-2 iulie) Seminar formare formatori în domeniul Justiției pentru Copii și Curs de formare formatori în domeniul Justiției Juvenile organizat de UNICEF, INJ și Academia de Poliție.

INJ în comun cu CSM și Procuratura Generală au evaluat necesitățile și au inclus în Planul de formare continuă pentru anul 2013, aprobat prin Hotărârea Consiliului INJ nr.9/4 din 20.08.2012, 6 seminare pentru instruirea judecătorilor și a procurorilor în domeniul lucrului cu minorii. Respectiv:

- un seminar cu genericul *„Extinderea aplicării măsurilor alternative la detenție pentru minori”* pentru instruirea a 15 judecători și 10 procurori;

- 5 seminare cu genericul *„Justiția pentru minori: Standardele și procedurile justiției pentru minori, abilitățile și cunoștințele specifice pentru lucrul cu minorii”* pentru instruirea a 52 judecători și 83 procurori.

De asemenea **în anul 2013 NORLAM** a organizat și a desfășurat:

- 2 seminare de 2 zile “Protejarea categoriilor vulnerabile de justițiabili în cadrul procesului penal. Provocări în investigarea infracțiunilor de trafic de ființe umane. Cooperare internațională – bune practici și standarde referitoare la comisia rogatorie” (29-30 mai, 5-6 iunie) împreună cu INJ.

- o săptămână de Instruire (modul II) (18-22 martie) a ofițerilor din penitenciarul Nr. 10 Goian desfășurată de către 2 ofițeri din penitenciarul Oslo, Norvegia.

În anul 2014, Institutul Național al Justiției a desfășurat 14 seminare, la care au fost instruite 373 persoane, respectiv:

- la 14-15 aprilie, 26-27 mai, 2-3 iunie, au fost organizate de către INJ în parteneriat cu OSCE, La Strada 3 seminare cu genericul *„Audierea copiilor victime-martori ai abuzului/exploatării sexuale”*, fiind instruite 82 persoane (28 judecători, 28 procurori, 22 psihologi și alte categorii -4 persoane);

- la 26 februarie, 18 martie, INJ a organizat 2 seminare cu genericul „Standardele și procedurile justiției pentru minori, abilitățile și cunoștințele specifice lucrului cu minorii”, fiind instruite 65 persoane (21 judecători, 16 procurori, 21 consilieri de probațiune, 7 avocați);

- la 28 februarie și 11 aprilie, au fost organizate de către INJ în parteneriat cu CNAJGS, 2 seminare cu genericul „Asistența juridică garantată de stat acordată în cauzele cu implicarea copiilor”, fiind instruiți 57 avocați.

- la 5, 6 martie, INJ a organizat 2 seminare cu genericul „Consolidarea sistemului de probațiune juvenilă”, fiind instruiți 57 consilieri de probațiune.

- la 2, 3 aprilie, INJ a organizat 2 seminare cu genericul „Utilizarea programelor de corecție a comportamentului”, în cadrul cărora au fost instruiți 41 consilieri de probațiune.

- la 27 martie, INJ a organizat 1 seminar cu genericul „Stabilirea domiciliului copiilor după divorț. Criterii de apreciere a interesului superior al minorului în cazul părinților cu reședință în străinătate. Decăderea din drepturile părintești”, fiind instruite 37 persoane (23 de judecători, 11 procurori și alte categorii -3 persoane);

- la 14-15 mai, 18-19 iunie, INJ în parteneriat cu NORLAM a organizat 2 seminare cu genericul „Protejarea categoriilor vulnerabile de justițiabili în cadrul procesului penal. Provocări în investigarea infracțiunilor de trafic de ființe umane. Cooperarea internațională-bune practici și standarde referitoare la comisia rogatorie”, fiind instruite 59 persoane (31 judecători, 12 procurori, 13 avocați, alte categorii – 3 persoane);

De asemenea, Candiții la funcții de judecător și procuror, înmatriculați la studii în anul 2012 au studiat în luna februarie (semestrul III de studii) disciplina opțională „Justiția pentru copii”, conform curriculumului aprobat prin Hotărârea Consiliului INJ nr.1/1 din 31.01.2014. Consilierii de probațiune vor studia, în luna septembrie, disciplina „Probațiunea juvenilă”, conform curriculumului disciplinar aprobat prin Hotărârea Consiliului INJ nr.6/7 din 30.05.2014.

Pentru 2014, **Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii** a planificat împreună cu UNICEF instruirea procurorilor, ofițerilor de urmărire penală și a judecătorilor din 5 regiuni, în acest sens există și un mecanism intersectorial, un parteneriat cu INJ. CNPAC planifică să contribuie cu un cadru metodologic care să îmbunătățească capacitățile actorilor prin elaborarea unui *Ghid metodologic* care să detalieze instrucțiunea Procuraturii Generale, ceea ce ar evita dublările și suprapunerile.

4. Specializarea avocaților care acordă asistență juridică copiilor victime ale infracțiunilor

Curricula de instruire continuă a avocaților „Asistența juridică a copilului în conflict cu legea penală,, a fost elaborată în perioada 1-14 august 2013, de către 2 experți ai Institutului de Reforme Penale (Victor Zaharia, Igor Dolea). Proiectul curriculei a fost coordonat Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

Curricula a fost testată în cadrul a 2 seminare, organizate în perioada 13-16 august 2013, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat în colaborare cu Institutul pentru Reforme Penale, cu tema “Acordarea asistenței juridice garantate de stat în cauzele cu implicarea copiilor”, la care au fost instruiți **40 de avocați (specializați în cauzele penale cu implicarea copiilor)**. Instruirii similare au fost organizate pe parcursul anilor 2013-2014.

Elaborarea curriculei a fost posibilă prin sprijinul UNICEF-Moldova în cadrul proiectului „O mai bună protecție a copiilor în sistemul de justiție a R. Moldova. Promovarea Dejudiciarizării cauzelor penale cu implicarea copiilor,, implementat de IRP.

De asemenea, în temeiul acțiunii **6.3.1.p.5 Întocmirea și actualizarea permanentă a listei de avocați specializați în asistența juridică garantată de stat în cauzele care implică copii**, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat actualizează periodic, de două ori pe an, lista acestor avocați. Ultima actualizare a fost efectuată prin Hotărârea CNAJGS nr. 6 din 20 iunie 2014 cu privire la actualizarea listei de avocați specializați care acordă asistență juridică garantată de stat în cauzele cu implicarea copiilor.

6.3.1.p.6 - Elaborarea ghidurilor metodologice pentru avocații specializați în asistența juridică garantată de stat în cauzele care implică copii

În cadrul proiectului „Reforma Sistemului de Justiție Juvenilă”, implementat de UNICEF cu sprijinul financiar al Agenției Suedeze pentru Dezvoltare Internațională (SIDA), CNAJGS în colaborare cu Ministerul

Justiției a elaborat *Ghidul avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat copiilor aflați în conflict cu legea*¹⁰. De asemenea, a fost lansată publicația *Ce faci când copilul tău este în conflict cu legea?*

6.3.1.p.7 - Instruirea avocaților specializați în asistența juridică garantată de stat în cauzele care implică copii

1. În anul 2013, Institutul Național al Justiției a desfășurat 7 seminare, la care au fost instruiți și 45 avocați. Respectiv:

- 29-30 mai, 5-6 iunie, 2-3 și 5-6 decembrie, în parteneriat cu NORLAM, au fost organizate 4 seminare cu genericul „Protejarea categoriilor vulnerabile de justițiabili în cadrul procesului penal. Provocări în investigarea infracțiunilor de trafic de ființe umane. Cooperarea internațională - bune practice și standarde referitoare la comisia rogatorie”, fiind instruiți și 22 avocați;

- la 21, 28 octombrie și 7 noiembrie, în parteneriat cu UNICEF, au fost organizate 3 seminare cu genericul „Justiția pentru minori: standardele și procedurile justiției pentru minori, abilitățile și cunoștințele specifice pentru lucrul cu minorii”, fiind instruiți și 23 avocați.

2. În semestrul I al anului 2014, Institutul Național al Justiției a desfășurat 6 seminare, la care au fost instruiți 77 avocați, respectiv:

- la 26 februarie, 8 martie, INJ a organizat 2 seminare cu genericul „Standardele și procedurile justiției pentru minori, abilitățile și cunoștințele specifice lucrului cu minorii”, fiind instruiți 7 avocați.

- la 11 aprilie și 28 februarie 2014, au fost organizate de către INJ în parteneriat cu CNAJGS 2 seminare zonale cu genericul „Asistența juridică garantată de stat acordată în cauzele cu implicarea copiilor”, fiind instruiți 57 avocați.

- la 14-15 mai, 18-19 iunie, INJ în parteneriat cu NORLAM a organizat 2 seminare cu genericul „Protejarea categoriilor vulnerabile de justițiabili în cadrul procesului penal. Provocări în investigarea infracțiunilor de trafic de ființe umane. Cooperarea internațională-bune practici și standarde referitoare la comisia rogatorie”, fiind instruiți 13 avocați.

PROCURATURA GENERALĂ

În temeiul solicitării nr.1137/C-65 din 09.09.2014, Procuratura Generală prezintă informația despre activitatea exercitată, în limitele atribuțiilor funcționale, în vederea realizării unor măsuri din Planul de Acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției, care va constitui subiect de discuție la ședința Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului din 18.09.2014.

1. Crearea Camerelor de audiere a minorilor.

Întru realizarea obiectivului 6.3.2 p.2 din Planul de Acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.6 din 16.02.2012 au fost amenajate Camere de audiere a minorilor în sediile procuraturilor raioanelor Anenii Noi, Cahul, Leova, Ocnîța, Orhei și Soroca, câte 2 în toate trei regiuni – nord, centru și sud ale țării.

Concomitent, cu suportul financiar asigurat de către Secretariatul permanent al Consiliului național în domeniul combaterii traficului de ființe umane, a fost suplimentar amenajată Camera de audiere a minorilor în sediul procuraturii Călărași.

Toate spațiile pentru audierea în condiții prietenoase a copiilor victime/martori ai infracțiunilor actualmente sunt funcționale. Astfel, Cameră de audiere a minorilor din sediul procuraturii Călărași a fost pusă în funcțiune din 10 decembrie 2013, Camerele amenajate în sediile procuraturilor raioanelor Anenii Noi, Leova, Ocnîța, Orhei și Soroca, funcționează din 14 februarie 2014, iar în sediul procuraturii raionului Cahul din 20 iunie 2014.

Având în vedere că nu sunt amenajate Camere de audiere în fiecare centru raional, au fost achiziționate și distribuite 8 unități de transport pentru facilitarea deplasării minorilor și a persoanelor care îi însoțesc către locul desfășurării audierii, tur-retur. După evaluarea ulterioară a modului de funcționare și utilizare a acestor spații, va fi pusă în discuție necesitatea amenajării Camerelor de audiere și în alte localități.

În legătură cu adoptarea modificărilor la Codul de procedură penală a fost inițiată elaborarea Instrucțiunii privind desfășurarea audierii în condiții speciale a copilului victimă/martor a infracțiunii. Instrucțiunea va servi în calitate de instrument de aplicare, în procesul de audiere a copiilor, a normelor Codului de procedură

¹⁰ Ghidul poate fi vizualizat la linkul:

http://www.justice.gov.md/public/files/file/reforma_sectorul_justitiei/pilon3/Ghidul_avocatului_care_acorda_asistenta_juridica_garantata_de_st_at_copiiilor_aflati_in_conflict_cu_legea_6.3.1.6.pdf

penală în coraport cu standardele naționale și internaționale existente în domeniu, în vederea asigurării tratamentului prietenos copiilor victime/martori ai infracțiunilor.

La inițiativa NORLAM de a fi amenajat în mun.Chișinău un Centru de asistență a copiilor victime/martori ai infracțiunilor în condiții prietenoase și de asigurare a serviciilor multidisciplinare de asistență terapeutică, psihologică, juridică etc., Procuratura Generală a cedat imobilul din gestiunea sa, aflat în mun.Chișinău, str.V.Alecsandri, 80 A, pentru a fi utilizat în beneficiul copiilor.

2. Specializarea personalului implicat în audierea minorilor.

Cadrul juridic internațional și național recunoaște dreptul copilului de a beneficia în procesul judiciar de un tratament diferit de cel al adulților.

Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului urmărește consolidarea realizării drepturilor tuturor copiilor prin dezvoltarea capacităților persoanelor împuternicite cu atribuții corespunzătoare de a respecta, proteja și îndeplini drepturile copiilor.

Liniile directe pentru justiția prietenoasă copiilor, adoptate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 17.11.2010, conțin referințe despre necesitatea instruirii interdisciplinare a profesioniștilor, abordării multidisciplinare a condiției copilului, monitorizării acțiunilor organelor implicate. În secțiunea III pct.4 din aceste recomandări se statuează că toți profesioniștii care lucrează cu copiii trebuie să beneficieze de instruire privind comunicarea cu copiii la orice vârstă și etapă de dezvoltare, precum și cu copiii în situație de vulnerabilitate a lor.

Relevăm că, *Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale* din 25 octombrie 2007 (Convenția de la Lanzarote), ratificată de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr.263 din 19.12.2011, obligă statul să ia măsurile necesare pentru asigurarea condițiilor prietenoase copilului în procedura de audiere și a evita revictimizarea lui.

Implementarea dezideratelor Convenției de la Lanzarote este în deplină consonanță cu Planul național de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.6 din 16.02.2012, care prevede măsuri de consolidare a instrumentelor de protecție a copiilor victime sau martori ai infracțiunilor.

Întru executarea Planului, prin Legea nr.163 din 18.07.2014 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003, a fost aprobat în redacție nouă articolul 110¹ din Codul de procedură penală, potrivit căruia, audierea martorului minor în vârstă de până la 14 ani în cauzele penale privind infracțiuni cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violența în familie, precum și în alte cazuri în care interesele justiției sau ale minorului o cer, în condițiile art.109 alin.(5), se va efectua de către judecătorul de instrucție în spații special amenajate, dotate cu mijloace de înregistrare audio/video, prin intermediul unui intervievator.

Conform definiției de la pct.19¹) art.6 al CPP, pentru a intermedia audierea minorului victimă/martor al infracțiunii în condițiile art.110¹, poate fi invitată în calitate de intervievator persoana cu studii juridice sau în domeniul psihologiei, special instruită pentru această sarcină.

Actualmente Grupul de Lucru inter-instituțional creat prin ordinul Ministrului Justiției nr. 215 din 22 mai 2013 pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 desfășoară activități în vederea stabilirii criteriilor de admisibilitate pentru exercitarea activității de intervievator și elaborării programului de instruire a intervievatorilor.

Scopul preconizat este de a asigura celeritatea procesului, utilizarea cât mai eficientă a resurselor umane disponibile și o mai bună garantare a drepturilor copilului în procesul penal.

Subiectul nr 2

Dezvoltarea sistemului de servicii sociale adresat copiilor în situație de risc.

Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei
Ministerul Sănătății

MINISTERUL MUNCII PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

Dezvoltarea sistemului de servicii sociale adresat copiilor aflați în situație de risc

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

Legea serviciilor sociale nr. 123 din 18 iunie 2010

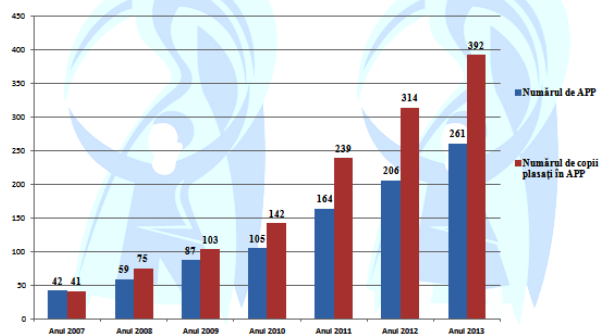
- **Servicii sociale primare** - se acordă la nivel de comunitate tuturor beneficiarilor și au drept scop prevenirea sau limitarea unor situații de dificultate, care pot cauza marginalizarea sau excluderea socială.
- **Servicii sociale specializate** - acele servicii care implică intervenția specialiștilor și au drept scop menținerea, reabilitarea și dezvoltarea capacităților individuale pentru depășirea unei situații de dificultate în care se află beneficiarul sau familia acestuia.
- **Servicii sociale cu specializare înaltă** - serviciile prestate într-o instituție rezidențială sau instituție specializată de plasament temporar, care implică un șir de intervenții complexe, ce pot include orice combinație de servicii sociale specializate, beneficiarilor cu dependență sporită și care necesită supraveghere continuă (24/24 ore).

MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

- Nomenclatorul serviciilor de asistență socială, aprobat prin ordinul ministrului muncii, protecției sociale și familiei nr. 353 din 15.12.2011.
- Cadru normativ pentru organizarea și funcționarea serviciilor sociale pentru familiile cu copii și copiii în situație de risc (Regulamente-cadru și Standarde minime de calitate) – corelat cu prevederile Liniilor Directoare ONU pentru îngrijirea alternativă a copilului.
- Statele tip ale serviciilor sociale.

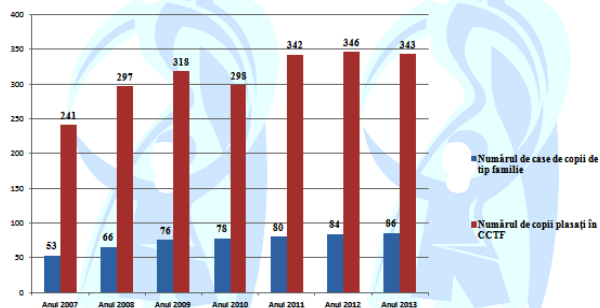
MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

Servicii sociale existente: asistența parentală profesionistă

MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

Servicii sociale existente: casă de copii de tip familial

MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

Servicii sociale existente

Serviciu	Beneficiari (a.2013)
Centru comunitar de asistență socială (72 servicii)	7071 copii, inclusiv 582 copii cu dizabilități
Centru de zi pentru copii în situație de risc (28 servicii)	772 copii, inclusiv 85 copii cu dizabilități
Centru de zi pentru copii cu dizabilități (25 servicii)	1072 copii, inclusiv 846 copii cu dizabilități
Centru de plasament temporar pentru copii în situație de risc (28 servicii)	1635 copii, inclusiv 90 copii cu dizabilități
Centru maternal (10 servicii)	229 cupluri mamă-copil

MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

Servicii sociale noi:

Serviciu	Beneficiari (a.2013)
Casă comunitară pentru copii în situație de risc (3 servicii)	30 copii
Casă comunitară pentru persoane cu dizabilități (6 servicii)	32 beneficiari
Echipa mobilă (16 servicii)	481 beneficiari
Asistență personală	1367 asistenți personali
Serviciul RESPIRO (5 servicii)	102 beneficiari
Sprâjin familial	1291 beneficiari, dintre care – 239 beneficiari de ajutor bănesc

MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

Servicii sociale noi:

Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru copii - un serviciu social cu specializare înaltă care oferă: consiliere psiho-emoțională, informare în domeniul drepturilor copilului, consultanță în domeniul protecției copilului;

un mecanism de informare pentru persoane terțe, care doresc să refere un caz privind necesitatea asistenței unui copil.

Serviciul a fost instituit în iunie 2014, fiind planificate în bugetul de stat surse financiare în cuantum de 794,2 mii lei.

MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

Prestații sociale

- majorarea cu 200 lei a cuantumurilor alocațiilor lunare de întreținere pentru copiii aflați în plasament în cadrul caselor de copii de tip familial și a serviciului de asistență parentală profesionistă. În Legea bugetului de stat pe anul 2014 au fost prevăzute mijloace financiare în cuantum de 13,6 mil. lei pentru casele de copii de tip familial și 24,1 mil. lei pentru serviciul de asistență parentală profesionistă.
- în proiectul legii bugetului de stat pentru anul 2015 au fost planificate mijloace financiare pentru majorarea cu 100 lei a alocațiilor lunare de întreținere pentru copiii aflați în plasament în cadrul caselor de copii de tip familial și a serviciilor de asistență parentală profesionistă și cu 150 lei a indemnizației lunare pentru întreținerea copilului aflat sub tutelă/curatelă.

 MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

Hotărârea Guvernului nr. 381 din 13 aprilie 2006 „Cu privire la condițiile de salarizare a personalului din spor la salariu: unitățile bugetare”

- în mărime de 20 la sută din salariul de funcție – personalului din azilurile pentru invalizi și pensionari, Centrul republican de reabilitare a invalizilor, veteranilor muncii și războiului, centrele de reabilitare a invalizilor și pensionarilor, centrele de reabilitare și recuperare pentru copii; centrele de asistență socială de zi pentru copii, centrele de asistență socială de plasament pentru copii, centrele psihosociale de reabilitare a victimelor violenței în familie, casele comunitare pentru copii în situații de risc, centrele maternale, centrele de plasament pentru persoane vârstnice și centrele de zi pentru persoane vârstnice, **asistenților parentali profesioniști, părinților educatori ai caselor de copii de tip familial și asistenților personali;**
- în mărime de 30 la sută din salariul de funcție – internatelor psihoneurologice, caselor-internat pentru copii cu deficiențe mintale, centrelor psihosociale de reabilitare a victimelor traficului de ființe umane și instituțiilor sociale pentru persoanele fără adăpost, **serviciilor sociale specializate pentru persoane cu dizabilități: „Casa comunitară”, „Locuință protejată”, „Respiro”, „Echipa mobilă”;**
- asistenților parentali profesioniști – spor lunar pentru caracterul individualizat și specific de activitate în mărime de 50% din salariul de funcție.

 MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

Mecanisme nou-institute

• Consiliul Național de Accreditare a Prestatorilor de Servicii Sociale (HG 998/2013):

Scopul instituirii: certificarea capacității prestatorilor de servicii sociale de a presta servicii sociale calitative.

• Inspectia Socială (HG 802/2011):

Scopul instituirii: inspectarea procedurilor de acordare a serviciilor sociale și stabilire a ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului.

 MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

Mecanismul de contractare a serviciilor sociale

- au fost operate completări la Legea privind achizițiile publice în scopul asigurării dreptului asociațiilor obștești de a participa la procedura de achiziții publice a serviciilor sociale;
- a fost elaborată Documentația - Standard pentru realizarea achizițiilor publice de servicii sociale.

 MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

Documentația - Standard prevede:

- modelul invitației la licitație;
- instrucțiuni pentru ofertanți;
- procedura de depunere și deschidere a ofertelor;
- evaluarea și compararea ofertelor, etc.

Criteriile de selectare a ofertei pentru serviciile de asistență socială sunt:

- Prețul - căruia i se atribuie 40 %;
- Calificarea personalului de specialitate, care include: studiile de specialitate, experiența de muncă în domeniul serviciilor sociale, formarea profesională în domeniul serviciilor sociale;
- Experiența organizației în prestarea serviciilor de asistență socială incluse în Nomenclatorul serviciilor sociale;
- Bugetul serviciului care urmează a fi contractat structurat pe activități corelate cu standarde minime de calitate;
- Gradul de corespundere a bazei tehnico-materiale profilului beneficiarului.

 MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

Vă mulțumesc

 MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

Informație

cu privire la dezvoltarea sistemului de servicii sociale adresat copiilor în situații de risc

Sănătatea și buna dezvoltare a copiilor depinde nu numai de serviciile medicale prestate, dar și de mediul în care aceștia se află, cresc, de condițiile de viață pe care cei maturi le oferă copiilor. Casa, școala și comunitatea trebuie să fie niște medii sănătoase, pentru a permite copilului să se dezvolte armonios.

În ultimii ani Guvernul a întreprins mai multe măsuri de protecție a sănătății copiilor, care sînt reflectate în Politica Națională de Sănătate, Strategia Națională de dezvoltare a sistemului de sănătate, Strategia națională a sănătății reproducerii și Strategia națională pentru tineret.

Întru respectarea dreptului copiilor la sănătate, statul, prin implementarea asigurărilor obligatorii de asistență medicală, **a creat condițiile necesare, ca nici un copil să nu fie lipsit de accesibilitatea la serviciile de sănătate.**

În cadrul asigurărilor obligatorii de asistență medicală copiii sînt asigurați cu asistență medicală gratuită la toate etapele, atît în condiții de ambulator cît și staționar. Aceștia anual sînt supuși examenului medical profilactic, iar la vîrstele de 3, 7, 11, 15 și 17 ani sunt investigați de laborator (examenul general al sîngelui, analiza sumară a urinei, examenul fecalelor la ouă de helminți), consultați de către medici specialiști: neurolog, otorinolaringolog, oftalmolog, chirurg/traumatolog, psihiatru, stomatolog, iar fetele cu vîrsta mai mare de 15 ani și de obstetrician-ginecolog.

În cadrul examenelor medicale profilactice, atît medicii de familie cît și medicii specialiști, **identifică „grupurile-țintă” de adolescenți din grupul de risc**, care sînt incluși în diverse programe educaționale și informaționale, în scopul prevenirii riscului de îmbolnăvire prin narcomanie, alcoolism, boli cu transmisie sexuală, dar și a sarcinilor nedorite la adolescente.

Au fost elaborate și aprobate noi **Standarde de supraveghere a copiilor în condiții de ambulator**, care includ screening teste noi, inclusiv în vederea depistării precoce a autismului la copii, glicemiei etc.

Pentru tratamentul afecțiunilor copiii sub 5 ani, incluse în Programul Conduita Integrată a Maladiilor la Copii (CIMC) în condiții de ambulatoriu, în Lista medicamentelor compensate integral din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală **sînt incluse 13 poziții de medicamente**, inclusiv antibiotice, antipiretice, preparate de fier, vitamine etc.

În scopul asigurării asistenței medicale calitative, micșorarea morbidității în rîndul copiilor, invalidității și a complicațiilor neurologice tardive, și, prin urmare, creșterii calității vieții, în anul 2010 a fost creat **Serviciul republican de diagnostic și supraveghere a copiilor pînă la vîrsta de 2 ani**, care este axat în exclusivitate pe intervențiile și îngrijirile medicale, care sînt oferite numai de către lucrătorii medicali. Anual, în acest serviciu sînt incluși peste 1000 copii, care sînt supravegheați în dinamică, conform unui Plan individualizat. Pentru copiii din raioanele de nord ale țării, în cadrul Centrului de plasament temporar și reabilitare pentru copii, mun. Bălți a fost **deschisă o secție a acestui Serviciu.**

Întru reducerea ratei mortalității infantile și a copiilor cu vîrsta de pînă la 5 ani la domiciliu, în teritorii este pus în aplicare **Mecanismul de colaborare intersectorială în domeniul medico-social**, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1182 din 22.12.2010, în baza căruia echipele pluridisciplinare formate din lucrători medicali, asistenți sociali și alți parteneri, **identifică familiile vulnerabile în situații de risc, în care cresc și se educă copii cu vîrsta sub 5 ani**, evidențiază problemele, apreciază necesitățile copiilor și familiilor și stabilesc planuri individuale de soluționare a acestora.

În vederea implementării cadrului legal existent în domeniu, Ministerul Sănătății a participat la **elaborarea mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării, traficului**, cît și supravegherii îndeplinirii măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie. Pentru lucrătorii medicali din sistemul de sănătate au fost elaborate instrumente în vederea identificării, coordonării și soluționării cazurilor înregistrate, precum și prevenirea cazurilor de violență în familie, față de copii și supravegherii îndeplinirii măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie (**2012, „Instrucțiunea privind intervenția instituțiilor medicale în cazurile de violență în familie”**).

De asemenea, în scopul susținerii copiilor în situații de risc, mai cu seamă cu risc de abandon, Ministerul Sănătății în ultimii ani a întreprins un șir de măsuri, inclusiv:

A fost **extins numărul de locuri** de la 15 la 30 **în Secția de zi** a Centrului de plasament temporar și reabilitare a copiilor, mun. Bălți, predestinate reabilitării copiilor cu afecțiuni neuro-motorii grave din mun. Bălți și suburbiile acestuia.

A continuat dezvoltarea formelor alternative plasamentului, cum ar fi **serviciul „Respiro” deschis în cadrul Centrului de plasament și reabilitarea a copiilor de vîrstă fragedă, mun. Chișinău**, menirea căruia este de a preveni instituționalizarea și protecția drepturilor copiilor cu disabilități și acordarea suportului pentru familiile acestora, prin plasament temporar planificat a acestor copii, pe o perioadă de pînă la o lună (pe parcursul unui an calendaristic), în vederea asigurării unei perioade de recuperare (respiro) pentru familii și acordarea asistenței specializate medico-psiho-pedagogice și sociale copiilor, precum și serviciilor de consiliere și instruire a membrilor familiilor.

A fost elaborată **Strategia națională în sănătatea, dezvoltarea și bunăstarea copilului și adolescentului** care are ca scop asigurarea condițiilor pentru realizarea deplină a potențialului de sănătate și

dezvoltare a copiilor și adolescenților, diminuarea morbidității prin maladii evitabile și a mortalității la copii și adolescenții din Republica Moldova, avînd în vizor necesitățile specifice de gen. În Strategie sînt trasate clar și irevocabil prioritățile și direcțiile intersectoriale de fortificare, menținere și recuperare a sănătății și dezvoltării fizice și psihice a copilului și adolescentului, sporirea bunăstării acestora, cît și măsuri de prevenire a abuzului, neglijării și violenței față de copii. A fost inițiată procedura de aprobare a acestora.

Activități de perspectivă:

1. Aprobarea **Strategiei naționale în sănătatea, dezvoltarea și bunăstarea copilului și adolescentului.**
2. Elaborarea pachetului de servicii de reabilitare pluridisciplinară, care includ următoarele tipuri de servicii pentru copii cu dizabilități neuromotorii și familiile acestora:
 - „*Outreach services*” – servicii prestate la domiciliul pentru copii cu dizabilități și familiile acestora, care nu pot accesa serviciile sociale prestate în instituție
 - „*Serviciul pentru intervenție de urgență*”.

Subiectul nr 3

Sezonul estival de odihnă și întremare a sănătății copiilor 2014, probleme depistate în activitate și soluții pentru anul 2015.

Ministerul Educației
Ministerul Sănătății
Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei

MINISTERUL EDUCAȚIEI

SEZONUL ESTIVAL DE ODIHNĂ ȘI ÎNTREMARE A SĂNĂTĂȚII COPIILOR -2014. PROBLEME DEPISTATE ÎN ACTIVITATE ȘI SOLUȚII PENTRU 2014.

I. Cadrul normativ de organizare a odihnei copiilor în sezonul estival 2014.

Organizarea odihnei și întremării sănătății copiilor și adolescenților constituie una din direcțiile prioritare de activitate ale Ministerului Educației.

Pentru reglementarea procesului de organizare a odihnei copiilor în sezonul estival 2014, Ministerul Educației a consultat opinia autorităților implicate în procesul de organizare și desfășurarea a odihnei și întremării sănătății copiilor și a elaborat în termenii indicați:

1. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova ”Cu privire la organizarea odihnei și întremării sănătății copiilor și adolescenților în sezonul estival 2014” nr. 298 din 23 aprilie 2014, prin care au fost determinate competențele Ministerelor de resort, autorităților administrative centrale, autorităților administrației publice locale și Confederația Națională a Sindicatelor din Republica Moldova, implicate în acest proces.

2. Ordinul Ministerului Educației nr.387 din 12 mai 2014 ”Cu privire la organizarea și desfășurarea odihnei și întremării sănătății copiilor și adolescenților în perioada estivală 2014”, prin care au fost determinate competențele autorităților din subordine , Direcțiile de Învățămînt și Centrul Republican pentru Copii și Tineret „Artico”.

Menționăm, că obiectivele stipulate în Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 298 din 23 aprilie 2014, ”Cu privire la organizarea odihnei și întremării sănătății copiilor și adolescenților în sezonul estival 2014”, și Hotărîrea Guvernului nr.334 din 23.04.2009, ”Cu privire la aprobarea Regulamentului de funcționare a taberelor de odihnă și întremare a sănătății copiilor și adolescenților au fost realizate prin unirea eforturilor tuturor factorilor implicați în organizarea odihnei și întremării sănătății copiilor și adolescenților.

II. Finanțarea odihnei copiilor în sezonul estival 2014

Conform Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova ”Cu privire la organizarea odihnei și întremării sănătății copiilor și adolescenților în sezonul estival 2014” nr. 298 din 23 aprilie 2014, p.5, Anexa 1, costul maxim al unui bilet în taberele de odihnă și întremare a sănătății copiilor și adolescenților s-a calculat în funcție de durata schimbului, reieșind din costul orientativ al unei zile în taberele de odihnă:

Tabere cu sejur de zi - 92,57 lei.

Tabere staționare de odihnă și întremare a sănătății - 138,32 lei.

Tabere sportive pentru elevii claselor superioare - 144,09 lei

Tabără sportivă a școlilor sportive pentru copii și juniori 145,94

Tabără turistică pentru adolescenți-156,24

Menționăm că, costurile indicate nu acoperă necesitățile reale, existente în vederea organizării de calitate a odihnei și întremării sănătății de copiilor.

III. Organizarea odihnei copiilor.

În total în sezonul estiva 2014, în Republica Moldova (conform datelor prezentate de DÎ din raioanele RM sin mun. Chișinău și Bălți) au activat **75 de tabere** staționare cu un contingent de circa **55 846 de copii** în 1- 6 schimburi și **71 de tabere** cu sejur de zi în 1-3 schimburi, cu un contingent de **5462 de copii**. (detalii în Anexa 1)

Au fost antrenați studenți ai facultăților pedagogice din cadrul universităților și colegiilor pedagogice, studenți ai Colegiului de Muzică „Ștefan Neaga”, Chișinău, studenți ai Universității de Stat Educație Fizică și Sport. De asemenea, au fost antrenați studenți de la Colegiile de medicină și de la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie ”N.Testemițeanu”.

În total, în cele 75 de tabere staționare au fost antrenate circa 3500 cadre didactice, iar în cele 75 de tabere cu sejur de zi – circa 600 cadre didactice.

În raioanele, Basarabeasca și Ialoveni nu a funcționat nici o tabără de odihnă.

Copii din aceste raioane s-au odihnit în taberele „Nistru” s. Molovata Nouă, r-ul Dubăsari; Slobozia Dușca, r-ul Criuleni; ”Poienița Veselă”, mun. Chișinău. Cheltuielile sînt suportate de către Consiliile Raionale și APL.

Cu suportul Asociației de Caritate „Dancu Tabița” din s. Danco, r-ul Hîncești a fost organizată odihna a 230 de copii, din Gimnaziile Tochile-Răducani și Sărata Răzeși r-ul Leova. Copii din raionul Călărași tabăra din Bielsk-Podlask din Polonia, în cadrul unui schimb cultural reciproc.

Din cele 75 de tabere, au funcționat cu statut de bugetare - 43; sindicale - 6; particulare -20; confesiuni religioase – 7.

Pentru organizarea odihnei de vară APL au alocat circa **65 mil. lei**

Pentru copiii din instituțiile rezidențiale din republică s-a organizat odihna în taberele proprii ale școlilor internat și în taberele din țară, conform biletelor repartizate de către Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei.

Conform Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova ”Cu privire la organizarea odihnei și întremării sănătății copiilor și adolescenților în sezonul estival 2013” nr. 298 din 23 aprilie 2014, p.8, **300 de copii din cele 8 instituții de învățămînt din partea stîngă a Nistrului și or. Bender**, subordonate Ministerului Educației, s-au odihnit în perioada 01.07-27.08.2014, în taberele ”Prietenia” , s. Coșnița, r. Dubăsari și ”Popasul Dacilor”, or. Vadul lui Vodă.

În baza aceleiași Hotărîri, precum și a Protocolului de colaborare între Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului din România și Ministerul Educației din Republica Moldova pentru anii de învățămînt 2012-2013, 2013-2014 și 2014-2015, au fost asigurate **100 de bilete de odihnă și transportul tur-retur pentru elevii din România**, care s-au odihnit și au realizat un sejur cultural în tabăra”Popasul Dacilor”, or. Vadul lui Vodă, în perioada 04.08.-13.08.2014.

În baza aceleiași Hotărîri, Ministerul Educației a asigurat 100 bilete și cheltuieli de transportare tur-retur pînă la destinație, pentru copiii din alte instituții de învățămînt, din partea stîngă a Nistrului și or. Bender, beneficiari de odihnă și întremare a sănătății în taberele de odihnă din țară, urmare a deciziei comune al Grupului de experți pe domeniul educației de la Ministerul Educației din Republica Moldova și reprezentanții experților pe domeniul educației de la Tiraspol.

În pofida negocierilor purtate de grupurile de lucru în domeniul educației de pe ambele maluri ale Nistrului, autoritățile din raioanele din stîngă a Nistrului au refuzat oportunitatea. Respectiv biletele de odihnă au fost redistribuite copiilor din Republica Moldova (prioritar celor din raioanele care nu dispune de tabere și celor din familiile social-vulnerabile) care s-au odihnit în Tabăra ”Popasul Dacilor”, or. Vadul lui Vodă, în perioada 04.08.-13.08.2014.

Odihna copiilor aflați în dificultate și a copiilor din instituțiile rezidențiale a fost organizată în colaborare cu Misiunea Fără Frontiere în următoarele tabere:

- 1. Regiunea de Nord, s. Plopi, r-ul Dondușeni – 500 de copii.*
- 2. Regiunea Sud, s. Baurci, Ceadîr –Lunga – 500 de copii.*

Numărul total de beneficiari: **1000 de copii**, din instituțiile rezidențiale și din familii social vulnerabile. **Fundația "Swisscor"** anual organizează odihna a **circa 100** de copii din instituțiile rezidențiale în or. Schwarenburg, Elveția.

În perioada 21-25 iulie 2014, Laboratorul pentru Analiza Conflictului Transnistrean (program de cercetare al Centrului de Cercetări în Științe Politice, Relații Internaționale și Studii Europene din **Universitatea "Lucian Blaga" din or. Sibiu, România**, a implementat proiectul "Școala de vară Grafia Latină în spațiul Cultural Românesc", pentru 30 de elevi și 5 cadre didactice din școlile cu grafie latină din regiunea transnistreană, în perioada 21-25 iulie 2014.

Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni (DPRRP) din cadrul Ministerului Afacerilor Externe al României, în colaborare cu Ministerul Tineretului și Sportului și Institutul Cultural Român au oferit elevilor olimpici și cei cu performanțe deosebite din Republica Moldova, 340 de locuri (trei serii a câte 90 de locuri, și o serie cu -70 de locuri) în tabăra din localitatea Sulina, jud. Tulcea, România, în perioada 22.07.- 14.08.2014.

IV. Asistența metodologică.

Conform prevederilor Hotărârii Guvernului Republicii Moldova "Cu privire la organizarea odihnei și întremării sănătății copiilor și adolescenților în sezonul estival 2013" nr. 298 din 23 aprilie 2014, pct.8 b) Ministerul Educației urma să asigure instruirea responsabililor din direcțiile generale raionale/municipale învățământ, tineret și sport în vederea organizării odihnei și întremării copiilor și adolescenților în sezonul estival. În context, conform Dispoziției ME, nr.188 din 15 Mai 2014, a fost organizat seminarul instructiv-metodic republican cu specialiștii responsabili de odihna copiilor, din cadrul Direcțiilor generale raionale/municipale învățământ, tineret și sport, în incinta Centrului Republican pentru Copii și Tineret "Artico", mun. Chișinău, la 28.05.2014. Responsabilii din cadrul Direcțiilor de Învățământ au fost familiarizați cu prevederile actelor normativ-reglatorii în vigoare și asigurați cu pachetul necesar de materiale didactice. Participanții au primit suportul metodologic necesar în vederea organizării condițiilor și funcționarea eficientă a taberelor de odihnă și întremarea a sănătății copiilor în sezonul estival 2014.

Au fost abordate subiecte de maxim interes și importanță pentru organizarea calitativă a odihnei copiilor: *Respectarea cadrului legal privind odihna copiilor în sezonul estival 2014. Asigurarea parteneriatului eficient la nivel de actori implicați în procesul dat. Organizarea activităților în taberele pentru copiii cu CES. Prevederi regulamentare. Eficientizarea managementului taberei de odihnă. Planificarea activităților de creație și agrement. Modalități de organizare a deschiderii festive a sezonului estival în taberele de odihnă;*

V. Rezultatele evaluărilor.

În urma evaluărilor comune, inspecțiilor tematice, realizate în taberele de odihnă realizate de către membrii Grupului de lucru interministerial și colaboratorii DÎ din raionul Criuleni și mun. Chișinău în Tabăra Cristiano s. Slobozia Dușca, Criuleni, Tabăra privată "Cușmărica" din s. Răculești, raionul Criuleni și patru tabere din or. Vadul lui Vodă: "Kemping", "Zîmbetul", "Brăduleț" și "Perlele Nistrului" **au relevat unele carențe în organizarea odihnei și întremării sănătății copiilor:**

- Grupele de elevi sînt prea numeroase (pînă la 45-50 copii), fapt ce contravine prevederilor "Regulamentului cu privire la funcționarea taberelor de odihnă și întremare a sănătății copiilor și adolescenților", aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.334 din 23.04.2009, art.10, "Beneficiari ai taberelor sînt copii cu vîrsta cuprinsă între 7-18 ani. Aceștia vor fi repartizați în grupe conform vîrstei, constituite, de regulă, din 20-25 copii. Anexa nr.1 la Hotărîrea Guvernului nr.334 din 23.04.2009. "Schema de încadrare a personalului în taberele de odihnă și întremare a sănătății copiilor și adolescenților", conține următoarele: "Funcția de educator" cu prevederile: "Pentru fiecare grupă de copii se stabilesc 2 posturi de educator. Pentru fiecare 2-3 grupe se prevede suplimentar un post de educator de schimb".
- nerespectarea normelor privind încadrarea educatorilor (în unele tabere doar circa 60% din angajați sînt cu studii pedagogice).
- nu se coordonează între secțiile de asistență socială din raioane și direcțiile de învățământ, listele copiilor beneficiari de bilete gratuite, urmare a cărui fapt unii și aceiași copii beneficiază de bilete;
- surse bugetare insuficiente pentru pregătirea și întreținerea taberelor de odihnă.

VI. Propuneri/Recomandări:

1. A extinde numărul de persoane participante la seminarele organizate și desfășurate la începutul sezonului estival, prin delegarea obligatorie a directorilor taberelor de odihnă, educatorilor superiori angajați în tabere.
2. A elabora proceduri și mecanisme de monitorizarea a calității condițiilor și serviciilor în toate taberele.
3. A insista asupra respectării programului de activitate a taberei și a Planului de activitate, aprobat și semnat de către DÎ din raion și administrația taberei.
4. A evita ieșirile nesancționate de pe teritoriul taberei și supunerea riscurilor neîntemeiate a copiilor, în vederea asigurării protecției vieții și sănătății acestora pe perioada aflării lor în tabără.
5. A respecta normele, privind încadrarea educatorilor.
6. A respecta cerințele stipulate în vederea organizării activităților educaționale și de agrement.
7. A acorda în mod individual, asistența metodologică educatorilor(studenți) fără experiență, în vederea elaborării obiectivelor, evitării erorilor de sens și conținut.

Raionul	Tabere	Tabere contractate	Copii		Suma totală (lei)		Durata sejurului	Tipul taberelor				sejur de zi	suma alocată	nr.copii
			2013	2014	2013	2014		sind	Rel	CR	privat			
Anenii Noi	1	0	770	770	1 438 600,00	1 675 500,00	02.06-22.08			1		5	280 000,00	310
Bălți	2	0	1526	1357	924 700,00	1 691 600,00	09.06-19.08	1		1				
Basarabeasca		4	145	290	187 000,00	200 000,00								
Cahul	2		1500	1600	726 006,00	754 000,00	02.07-20.08		1	1				
Briceni	1		600	671		350 000,00	16.06-16.08		1			0	0,00	0
Călărași	2	0	1230	1106	768 195,00	1 710 460,00	05.06-20.08			1	1	0	0,00	0
Criuleni	3	0	1225	500	1 299 100,00	1 182 160,00	05.06-30.08				3	0	0,00	0
Căușeni	1		939	858	1 220 700,00	1 008 920,00	29.06-02.08	1						
Cantemir		1	118	115	150 000,00	150 000,00	14.06-26.07				1	0	0,00	0
Cimișlia	3	0	1620	1990	1 343 324,00	1 714 500,00	02.06-10.08		2	1		0	0,00	0
Chișinău	15	8	19515	19545	24 814 960,00	26 489 718,00	01.06-24.08	3	1	3	8	36	2 691 280,00	337 2
Drochia	1	0	588	585	1 105 200,00	1 043 300,00	16.06-27.07			1		1	20 457,00	103
Dondușeni	1	0		600	553 100,00	832 200,00	16.07-16.08			1		0	0,00	0
Dubăsari	3	0	4000	3446	500 000,00	300 000,00	05.06-29.08			1	2			
Edineț	1	0	600	600	1 172 500,00	1 481 900,00	31.06-27.07			1				
Florești	1		1600	1600	2 376 000,00	1 339 000,00	09.06-28.08			1				
Fălești	2	0	860	852	855 000,00	852 000,00	15.06-13.08			2		0	0,00	0
Hîncești	1	2	300	827	300 000,00	799 630,00				1		4	200 000,00	400
Ialoveni	0	3	1291	1237	1 550 000,00	1 300 000,00						0	0,00	0
Leova	1	0	220	400		1 356 200,00	09.07-24.08			1		2	10 000,00	220
Nisporeni	2	0	750	650	801 700,00	770 000,00	09.06-15.08			1	1	0	0,00	0
Orhei	3	0	3580	2123	1 000 000,00	1 000 000,00	09.06-16.08			1	2			
Ocnîța	1	0	295	160	526 000,00	367 000,00	14.06-09.07			1		0	0,00	0
Soroca	1	0	1500	1440	1 775 000,00	162 000,00	12.06-17-08			1		3	13 000,00	80
Sîngerei	4	0	1995	1339	900 000,00	500 000,00	10.06-15.08		2		2	0	0,00	0
Strășeni	1	1	540	860	600 000,00	600 000,00	14.06-11.08			1		7	72 393,00	510
Șoldănești	1	0	300	350	315 900,00	300 000,00	15.06-31.07			1				
Ștefan Vodă	2	0	760	760	1 136 000,00	111 000,00	09.06-08.08			2		2	22 000,00	240
Glodeni	1	0	468	750	546 000,00	1 012 500,00	21.06-20.08			1				
Rezina	2	0	659	1115	1 197 577,00	1 532 100,00	28.06-04.08			2		0	0,00	0
Râșcani	1	0	750	820	838 300,00	1 056 000,00	16.06-01.08			1				

Ungheni	3	0	1436	1235	1 853 440,00	1 642 044,00	16.06-28-07	1		2		11	35 303,00	227
Taraclia	2	2	965	1675	1 000 000,00	1 701 100,00	11.06-13-08			2				
Telenești	3	0	1003	1040	900 000,00	990 000,00	16.06-20.08			3				
UTAG	7	0	2580	2580	5 864 000,00	6 210 100,00	10.06-18.08			7		0	0,00	0
Totaluri	75	21	56228	55846	60 538 302,00	59 513 832,00		6	7	43	20	71	3 344 433,00	5462

MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI

Sezonul estival de odihnă și întremare a sănătății copiilor 2014, probleme depistate în activitate și soluții pentru anul 2015.

În Legea bugetului de stat pentru anul 2014, au fost prevăzute mijloace financiare în sumă de 11581,8 mii lei pentru procurarea biletelor de odihnă a copiilor de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei în sezonul estival 2014.

Contractarea taberelor prestatoare de servicii pentru odihna și întremarea copiilor în sezonul estival 2014 a fost efectuată conform procedurii de achiziții publice în temeiul Legii nr. 96-XVI din 13 aprilie 2007 privind achizițiile publice.

Criteriile de calificare de bază au fost: ofertantul dispune de experiența, buna reputație, dotarea tehnică și competența profesională necesară, echipamente și alte facilități fizice, competența managerială, experiența specifică, personal calificat necesar pentru îndeplinirea contractului și alte capacități necesare executării calitative a contractului de achiziții publice pe întreaga perioadă de valabilitate a acestuia.

În rezultatul evaluării și comparării ofertelor și inspectării taberelor au fost contractate **29 de tabere** și au fost procurate **12699 de bilete**, prețul minim al unui bilet - **1000 lei** și prețul maxim al unui bilet - **1383 lei**.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.334 din 23.04.2009 din numărul total al biletelor, Ministerul a repartizat 55% secțiilor/direcțiilor asistență socială și protecție a familiei/Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului Chișinău și 45% Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.

De asemenea, menționăm, că pe parcursul sezonului estival 2014 Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a monitorizat procesul de valorificare a biletelor.

În cadrul evaluărilor au fost constituite comisii, care au inspectat taberele de odihnă contractate.

În procesul inspectărilor efectuate, membrii comisiilor s-au axat pe următoarele aspecte:

- verificarea valorificării biletelor contractate;
- examinarea condițiilor de cazare și alimentare ale copiilor;
- desfășurarea activităților socio-culturale;
- chestionarea opiniei copiilor privitor la calitatea serviciilor prestate;
- verificarea meniurilor pentru contrapunerea cu documentele prezentate în oferta de participare la procedura de achiziție;
- respectarea obligațiilor contractuale asumate de către operatorul economic;
- îndeplinirea condițiilor pentru asigurarea securității copiilor.

Astfel, ca urmare a inspectărilor efectuate s-au constatat că în unele tabere de odihnă:

- meniurile prezentate Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei nu corespundeau cu cele după care se conduceau bucătării-șefi și erau alimentați de facto copii;
- insuficiența fructelor;
- substituirea fructelor cu înghețată;
- numărul copiilor cazați într-o odaie nu corespundea cu informația prezentată în dosarele de licitație;
- insuficiența/lipsa dulapurilor/noptierelor în camere pentru păstrarea hainelor și lucrurilor personale;
- lipsa aerisirii în camere;
- educatorii nu au studii corespunzătoare;
- lipsa supravegherii de către personalul medical și educațional;
- lipsa evidenței privind primirea/plecarea copiilor din tabără;

Menționăm că, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei va propune pentru anul 2015 modificarea Criteriilor de calificare de bază în procedura de achiziții publice.

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

Sezonul estival de odihnă și întremare a sănătății copiilor 2014, probleme depistate în activitate și soluții pentru anul 2015.

Prin prezenta Ministerul Sănătății informează, că supravegherea sanitară în taberele de odihnă și întremare a sănătății copiilor este o problemă prioritară a Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice în perioada estivală.

Organizarea și funcționarea taberelor de odihnă a derulat în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 298 din 23.04.2014 „Cu privire la organizarea odihnei și întremării sănătății copiilor și adolescenților în sezonul estival 2014”; Regulilor și normativelor sanitaro-epidemiologice „Igiena taberelor de odihnă și întremare a sănătății copiilor”, aprobate prin Hotărârea Medicului șef sanitar de stat a Republicii Moldova nr. 22 din a.2005, Ordinului Ministerului Sănătății nr. 428/369 din 25.05.2011 „Cu privire la organizarea măsurilor medico-sanitare în perioada odihnei și întremării copiilor și adolescenților.

La etapa de pregătire a taberelor de odihnă problemele privind derularea activității odihnei copiilor în sezonul estival au fost discutate în cadrul Colegiului Ministerului Sănătății, unde a fost emisă Hotărârea Colegiului Ministerului Sănătății nr. 2/2 din 8.05.2014 „Cu privire la organizarea odihnei de vară a copiilor în taberele de odihnă și întremare a sănătății și măsuri de ameliorare pentru anii 2014”.

Pentru buna desfășurare a odihnei de vară a copiilor în sezonul estival 2014 specialiștii Centrului Național de Sănătate Publică (CNSP) au participat la seminarul republican organizat de Ministerul Educației cu genericul „Organizarea odihnei și întremării sănătății copiilor și adolescenților în sezonul estival 2014”, organizat în mun. Chișinău, în incinta Centrului Republican pentru Copii și Tineret „Arctico”.

În perioada incipientă a pregătirii taberelor de odihnă și întremării sănătății copiilor și adolescenților, specialiștii CNSP au participat la licitații pentru achiziționarea serviciilor de organizare a odihnei și întremării copiilor în perioada de vară, organizată de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

În perioada estivală 2014 au funcționat circa 60 tabere de odihnă staționare cu 14994 locuri în 3-8 schimburi. Concomitent, în perioada curentă au funcționat circa 100 tabere cu sejur de zi cu 6730 locuri în 1-2 schimburi.

Menționăm faptul, că au fost depășite normele fiziologice de consum la pâine, produse de patiserie, ulei de floarea soarelui și paste făinoase.

Către data de 18.07.2014 și 29.07.2014 specialiștii Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice cât și reprezentanții ai altor servicii au efectuat evaluarea sanitară complexă a taberelor de odihnă „Cristiano” și „Cușmărica” din rl Criuleni și taberele de odihnă din or. Vadul-lui-Vodă „Camping”, „Brăduțelul”, „Zîmbetul” și „Perlele Nistrului”. Menționăm faptul, că la tabăra de odihnă „Cristiano” din s. Slobozia – Dușca, rl Criuleni au fost constatate multiple deficiențe. Deficiențele constatate au fost: nerespectarea suprafeței pentru un copil în blocul locativ, dotarea insuficientă cu medicamente a truselor medicale de asistență de urgență, sala de mese și depozitele blocului alimentar nu erau dotate cu sistem de ventilație mecanic, nu erau asigurați cu lenjerie suficient, bazinul de înot nu era amenajat conform normelor sanitare. Ca rezultat a fost întocmit un proces verbal de contravenție administrativă în adresa directorului taberei de odihnă „Cristiano” de către Centrul de Sănătate Publică Criuleni.

Ca rezultat al evaluării stării sanitare a taberei de odihnă „Zîmbetul” din or. Vadul lui Vodă a fost constatată păstrarea incorectă a produselor alimentare în depozit și depistarea produselor alimentare interzise în alimentația copiilor. Ca rezultat Centrul Național de Sănătate Publică a întocmit un proces verbal de contravenție administrativă și o hotărâre de interdicție a produselor alimentare în alimentația copiilor.

Pe parcursul perioadei estivale curente în taberele din mun. Chișinău au fost stabilite următoarele deficiențe: întreținerea într-o stare igienică nesatisfăcătoare a teritoriilor la taberele „Zorile Nistrene”, „Popasul dacilor”, nu a fost amenajat conform normelor sanitare terenul sportiv al taberei „Trandafirul”, nu au fost igienizate blocurile locative din taberele „Zorile Nistrene”, „Popasul Dacilor”, încălcarea regimului de prelucrare a veselei și ustensilelor, fapte confirmate prin investigațiile de laborator la cantinele taberelor „Zorile Nistrene”, „Popasul dacilor”, „Perlele Nistrului”, „Camping”, „Energecianul”, colectarea și păstrarea probelor diurne cu încălcări, perfectarea formală a documentației de producere la cantinele taberelor „Zorile Nistrene”, „Popasul dacilor”.

Au fost întocmite 3 Hotărâri de suspendare a activității taberelor „Zorile Nistrene”, „Popasul dacilor”, „Cireșarii” și s-au perfectat 11 procese verbale cu privire la contravenții administrative la taberele „Zorile Nistrene”, „Popasul dacilor”, „Zîmbetul”, „Camping”, „Perlele Nistrului”.

Pe parcursul activității taberelor de odihnă din rl. Călărași „Romanița” din s. Oricova și Bazei de Odihnă „Stadium Plus” din s. Sadova au fost depistate următoarele deficiențe:

- a) S-au depistat trei probe de legume cu depășirea conținutului de nitrați (varză timpurie, sveclă roșie). S-au întocmit 2 hotărâri de interzicere a acestor produse și s-a informat de urgență Ministerul Sănătății;
- b) În rezultatul prelevării probelor de bucate gata pentru investigații de laborator s-a determinat o probă care nu corespundea indicilor microbiologici. În rezultat specialiștii CSP Călărași au întocmit un proces verbal de contravenție administrativă.

În scopul realizării prevederilor art. 44 a Legii nr. 10-XVI din 03.02.2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice pentru organizarea eficientă a odihnei de vară a copiilor în anul 2015

Autoritățile publice locale vor:

- asigura starea sanitaro-igienică satisfăcătoare în tabere și dotarea lor cu instalații sanitaro-tehnice, apeducte de apă potabilă, havuzuri, sistem de canalizare, etc.;
- organiza alimentația rațională, echilibrată a copiilor cu acoperirea necesităților energetice;
- dota cabinetele medicale cu utilaj medical și medicamente necesar pentru asistență de urgență;
- dota taberele de odihnă și întremare a sănătății copiilor cu mobilier necesar;
- asigura corespunderea suprafeței încăperilor pentru un copil conform normelor sanitare;

Medicii șefi sanitari de stat de stat vor:

- organiza supravegherea de stat a sănătății publice a taberelor de odihnă și întremare a copiilor și adolescenților în perioada funcționării acestora, conform prevederilor legislației în vigoare;
- organiza pe durata funcționării taberelor de odihnă și întremare a copiilor și adolescenților diverse măsuri de promovare a modului sănătos de viață, de profilaxie a maladiilor contagioase, inclusiv a intoxicațiilor alimentare, a maladiilor netransmisibile, traumelor, înecului etc.

Conducătorii Centrelor de Sănătate Publică teritoriale, de comun cu conducătorii Direcției Sănătății a Consiliului municipal Chișinău, Direcției Sănătății și Asistenței Sociale UTA Găgăuzia, Secției Sănătate a Primăriei mun. Bălți, Centrelor Medicilor de Familie, vor

- prezenta Centrului Național de Sănătate Publică către data de 20 septembrie nota informativă integrată, privind măsurile întreprinse în teritoriu.

Conducătorii Direcției Sănătății a Consiliului municipal Chișinău, Direcției Sănătății și Asistenței Sociale UTA Găgăuzia, Secției Sănătate a Primăriei mun. Bălți, Centrelor Medicilor de Familie vor:

- întreprinde măsuri coordonate cu autoritățile publice locale, întru asigurarea cu cadre medicale calificate a taberelor de odihnă și întremare a copiilor și adolescenților din teritoriul subordonat;
- asigura examinarea medicală a copiilor și adolescenților ce își vor întrema sănătatea în instituțiile menționate (până și după odihnă), cu eliberarea Formularului 027/e;
- monitoriza nivelul de asigurare a instituțiilor respective, cu echipament medical și medicamente inclusiv pe parcursul odihnei de vară.

Rezultatele chestionării copiilor din taberele de odihnă cu privire la conștientizarea siguranței lor în mediul on-line.

A.O. CENTRUL INTERNAȚIONAL PENTRU PROTECȚIA ȘI PROMOVAREA DREPTURILOR FEMEII „LA STRADA”

Realizat de: Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada”

Parteneri: Ministerul Educației

Secretariatul Permanent al Comitetului Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane SCOPUL ȘI OBIECTIVELE CERCETĂRII

Scopul: analiza practicilor de utilizare a Internetului de către copiii din Republica Moldova

Obiective: Identificarea și analiza comportamentului copiilor online cu efect potențial riscant pentru siguranța și sănătatea lor.

Eșantion: 939 copii utilizatori de Internet din 235 localități ale republicii, aflați în taberele de odihnă și întremare a copiilor

Practici de utilizare a Internetului

- **Dispozitivele accesării Internetului**
 - cca 75% - de la calculator
 - cca 26% - laptop
 - cca 19% - telefon mobil simplu
 - cca 15% - smartphone
 - cca 10% - tableta
- **Orele accesării**
 - cca 68% în intervalul de timp 14:00-22:00
 - cca 27% între orele 08:00 - 14:00
 - iar 15% între orele 22:00 - 08:00
- **Durata timpului pe Internet**
 - cca 35% - 1-2 ore
 - cca 29% - 3-4 ore
 - cca 12% dintre copii petrec pe Internet >7 ore pe zi

Comportamentul copiilor online

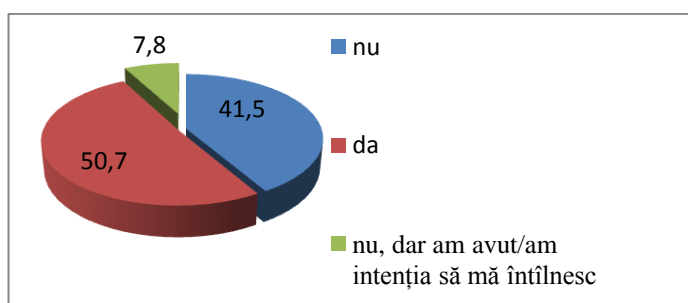
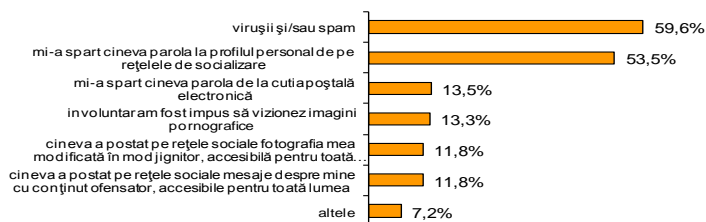
„Care din actiunile mentionate mai jos le-ai intreprins in ultimele 12 luni? “	Da, %	Nu, %
Am cautat noi cunoscuti prin Internet	69,3	30,7
Am adaugat pe lista prietenilor mei in profilul personal din retelele sociale persoane pe care nu le-am intilnit in realitate	59,2	40,8
Am facut schimb de date cuiva pe care il cunosc doar din comunicarea pe Internet	25,0	75,0
Am trimis o fotografie de a mea unei persoane pe care am cunoscut-o doar online	19,7	80,3
Am trimis secvente video despre mine unei persoane pe care o cunosc doar din internet (personal nu ne-am intilnit)	11,9	88,1
Am discutat on-line, folosind camera WEB cu persoana pe care o cunosc doar din internet (personal nu ne-am intilnit)	21,0	79,0
Am postat comentarii care contin mesaje ofensatoare	13,2	86,8
I-am incredintat cuiva parola mea de la cutia postala sau profilul personal din retelele sociale (nu parintilor)	23,0	77,0

7% copii discută online subiecte cu caracter sexual;

12% copii au primit propuneri indecente de la persoane cunoscute online

Problemele online raportate de copii

„Cu ce probleme te-ai confruntat pe Internet în ultimele 12 luni?”

Întâlniri offline cu persoane cunoscute online

47% copii chestionați au indicat că persoanele noi cunoscute doar online le-au solicitat să se întâlnească cu ei offline

“Te-ai întâlnit măcar o dată în realitate cu cineva cu care te-ai cunoscut prin internet (cu excepția rudelor)?”

Doar 35% din copii și-ar anunța părinții în cazurile când sunt speriați sau frustrați de ceva văzut pe Internet, 33% ar ignora/nu întreprinde nimic, 25% ar spune prietenilor

Resurse: www.siguronline.md

Raportul studiului:

http://lastrada.md/publicatii/ebook/Studiu_siguranta_online_.pdf